Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1,789 Կ. ՊՈԼԻՍ. 1902, ՕԳՈՍՏՈՍ 13—26 22 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎ", 1320 — 13 ԱՂՈՍՏՈՍ 1318 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

«بوزانتيون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته . صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سی نومرو ٢٣-٢٥ ...

ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
Քաղաքին մէջ 12 ղրշ.
Գաւառ » » 7 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 26 Ֆր.
Վեցամս. 16 ԽՄՍ. 9 Ֆր.
ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 ղրշ. — 20 Ֆր. ՆՈՒ
94 ½ ղրշ. — ՔՐԻՄԻՆ՝ 55 ղրշ.

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ 6 Մէճ.
Վեցամսեայ » 3 »
Եռամսեայ » 1 ½ »
Հատը ԹԻՒԸ 20 փարա
Նոյն պայմանի Կ. Պոլսոյ և Գաւառի
ԹԻՒԸ ...

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱԿՆԱՐԿ ԴԷՊ Ի ԵՐԿԻՆՔ

ՕՐՈՒԱՆ ԱՍՏՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

Այս վայրկեանիս, գեղեցիկ գիշերներուն, տեսնող աչքերը չեն կրնար չնշմարել փայլուն լուսաւոր մը, որ գիշերն սկսելէն ի վեր կ'փայլի հարաւ—արեւելեան կողմը, գրեթէ շլացուցիչ փայլով մը։ Անիկա պարզ մոլորակ մը չէ իրապէս, այլ մեր բնակած մոլորակէն 1,200 անգամ աւելի ծանր անհուն Արամազդն է, ապագայի աշխարհը։ Հաճեցէք անգամ մը դիտել գինքը նո՛յն իսկ շատ քիչ մեծցնող հեռադիտակով մը. պիտի տեսնէք իր շուրջը պտտուող չորս փայլուն արբանեակներու հիացքանչ հոյլը։ Ատով, այս հմայիչ տեսարանին մէջ, պիտի ըմբռնէք առաջին տեսութեամբ՝ երկնային ճամբորդութեանց չահեկանութիւնը։ Եթէ կրնաք աւելի զօրաւոր գործիք մը ձեռք ձգել, պիտի գտնէք երկու հոյլեր որք կ'տարածուին իր հասարակածին երկու կողմը, պիտի տեսնէք թէ անոնք ամպի ծուէններու տեսքն ունին, ու պիտի կրնաք գուշակել այն արագ թաւալումը որով այս հսկայ գունդն ինքն իր վրայ կ'շրջի տասն ժամէն պակաս միջոցի մը մէջ։ Հո՛ն ցերեկ ու գիշեր հազիւ հինգ—հինգ ժամու տեւողութիւն մ'ունին։ Եւ որովհետեւ հոն տարին տասներկու անգամ աւելի երկայն է քան մերը, զի Արամազդ արեւէն հինգ անգամ աւելի հեռու է մեզմէ, տարին 10,455 օր կ'հաշուեն։ Տարօրինակ տոմար՝ չորս տարբեր եղանակներով. չարժուն բնակարան, ուր ժամերն աւելի արագ կ'թռչին քան մեր փոքրիկ երկրային գունդին վրայ։

Ժ. տը Լիթրով, Վիեննայի Դիտարանին տնօրէն, ժողովրդական աստեղագէտն երկրի մը՝ ուր կիները չափազանց աշխարհասէր են, կ'ըսուի, կ'երեւի թէ կ'ցաւի Արամազդի մէջ բնակող կանանց վրայ, անոր խիստ կարճ գիշերներուն համար, զի, դիտել կուտայ, եթէ զեղչուի արդուզարդի համար պէտք եղած ժամանակը, պարահանդէսներն յուսահատական ըլլալու աստիճան կարճ պէտք է տեւեն ու վալսերը՝ խիստ քիչ պէտք է ըլլան։ Այսուհանդերձ, կ'ըսէ թէ տօնր փոխարէն՝ օրերու և գիշերներու այս արագ յաջորդութիւնը՝ զգացումներն աւելի կ'վառէ և Արամազդի բնակիչներուն կուտայ մտքի և մարմնի հաճելի առաձգականութիւն մը։

Բայց Արամազդ հիմակ տակաւին կամ նուազ մեզի նման բնակիչներ ունի՞։ Այժմեան հեռադիտական քննութիւնը նպաստաւոր չէ այս ենթադրութեան։

Որչափ քննենք այս մոլորակը, ա՛յնքան զանիկա տարբեր կ'գտնենք մերինէն՝ մարդկային կեանքին համար անհրաժեշտ՝ տեւականութեան պայմաններու տեսակէտով։ Անիկա հիմակ այն վիճակին մէջ կ'ներկայանայ մեզի, որով կ'ներկայանար երկիրը Լուսնին բնակիչներուն, այն նախնական ժամանակամիջոցին, ուր դեռ մեր մոլորակը հաստատուն վիճակ չունէր ու ամպի և շոգիի անհուն մթնոլորտով մը շրջապատուած էր։ Ամպերու շոգիներ կ'եզերեն զինքը և շուտ շուտ կը զանեն իրեն հետ, այլեւայլ արագութիւններով՝ Ա՛յս է տպաւորութիւնը, զոր կրեցի երէկ իսկ՝ յորափոփոխ ամրան մը հիանալի երեկոյ մը, հեռադիտակով զննելով այն գեղեցիկ մոլորակը, որ կ'փայլէր լուսինէն ո՛չ այնքան հեռի։ Երբ ուզեցի գծագրել, անտանելի դժուարութեան մը բաղխեցայ ճշտիւ նկարելու համար այս ամպերու նրբին երանգները, ու կ'զգայի որ հոն, անհուն կաթսայ մը կար շոգիներու, որ առասպելական բարձրութիւններու կ'ելնէին դեռ չպաղած աշխարհի մը մթնոլորտին մէջ։ Հասարակածային գօտին խիստ փայլուն է, ու յար կ'դառնայ, ամեհի գետի մը, հեղեղանման յորձանքի մը պէս ժամը 400 քիլոմետրէն աւելի արագութեամբ մը։ Արեւադարձային գօտիներու միայն վրայ, մա՛նաւանդ քառորդ դարէ մ'ի վեր՝ կ'նշմարուի ծուածէ բիծ մը, Երկրին բոլոր տրամագիծէն չորս անգամ մեծ, որ կ'թուի ըլլալ ցամաք մը՝ կազմութեան վիճակի մէջ, կարմրորակ շոգիներ արձակելով։ Բոլոր այս զննութիւնները, որոց մանրամասնութեան մէջ չենք կրնար մտնել հոս, Արամազդի մէջ ցոյց կուտան գունտ մը՝ իր նախնական վիճակին մէջ, որ դարէ դար պիտի պաղի, պիտի խտանայ ու պիտի մաքրուի, և որ մեզի կը թուի ըլլալ, ինչպէս ըսինք քիչ մը առաջ, ապագայի աշխարհը։

Այս բոցաճաճանչ մոլորակ ամէնէն անտարբերներուն իսկ ուշադրութիւնը կ'գրաւէ։ Բայց դիւրաւ իր քով ալ կողմը կրնանք տեսնել առաջին կարգի մեծութեամբ մոլորակ մը, թէեւ անիկա նուազ փայլուն է ու քիչ մը կապտագոյն։ Հրաշալի Երեւակն է աս, Արամազդէն ա՛լ աւելի հեռու մեզմէ. ան կ'երեւի քմայական օղակներով, որք իրեն շուրջ կ'դառնան երկվայրկեանի մը մէջ 16—20,000 մէտր արագութեամբ, և ութն արբանեակներու հոյլի մը հետ։ Երեւակի խմբակին մէջ Երկիրը հաւասարեւ խրճիթ մ'է միայն։

ՔԱՄԻՅԼ ՖԼԱՄԱՐԻՈՆ

ԵՐՈՍ ՄՈԼՈՐԱԿԸ

Աշխարհի զանազան դիտարանները պատրաստութիւն կ'տեսնեն ընդունելու երկնային, և հետեւաբար հեռաւոր այցելութիւնը—լուսնէն վերջ մեզի ամէնէն մօտիկ մոլորակին—, Երոսի. 1903ի սկիզբն այս խիստ փոքրիկ մոլորակը (40 քիլ. տրամագիծ միայն ունի), որ ա՛յնքան վրդովեց աստղաբաշխներն իր եռամեայ գիւտէն ի վեր, տեսանելի պիտի ըլլայ մեր հեռադէտներուն ու մեզի պիտի մօտենայ, ոչ շատ սակայն, զի մեր ու իր միջեւ հեռաւորութիւնը պիտի ըլլայ դեռ երեսուն միլիոն քիլոմէտր, ինչ որ ապահովաբար մէկ օրէն չերթցուիր երկաթուղիով։ Այն ատեն օգուտ քաղելով այս յարաբերական մօտաւորութենէն, գիտունները պիտի կրնան լուծել այն խնդիրը զոր յառաջ բերաւ Երոս 1900ին, առաջին անգամ երեւցած ատեն։ Արդարեւ, հակառակ իր բոլոր նմաններուն, այս մոլորակը խորհրդաւոր առանցքի մը շուրջ յամրաբար դարձող երկնային փարոսի մը պէս գրեթէ կանոնաւորաբար ժամէ ժամ կ'փոխէր իր փայլը։ Այն ատեն աստղաբաշխները մտածեցին թէ մեր նոր դրացին կ'բաղկանար երկու փոքրիկ մոլորակներէ, որոց ամէն մէկն իրեն յատուկ թաւալման շարժում մը ունէր։ Ահա՛ այս տեսութիւնն է որ Երոսի յառաջիկայ այցը թոյլ պիտի տայ հաստատելու... եթէ երբեք նոր տեսութիւն մը չելնէ մէջտեղ. գիտունք շատ քիչ անգամ համաձայն են իրարու։ 1924ին միայն այս մոլորակը կարելի եղածին չափ մեր մօտէն պիտի անցնի և դուրս պիտի տայ իր գաղտնիքը։ Երկրին պիտի մօտենայ 20,800,000 քիլ. և առաջին անգամ ըլլալով պարզ մահկանացուները պիտի կրնան տեսնել զինքն աչօք բացօք։ Հակառակ իր ծաւալին, վեցերորդ կարգի մեծութեամբ մոլորակի մը պէս փայլուն պիտի երեւի մեզի։ Ցայնժամ Երոս աւելի մօտ պիտի ըլլայ Հրատէն, որ մոլորակային աշխարհի ամէնէն մօտիկ դրացին է մեզ ու մեզմէ 32 միլիոն քիլ. հեռի։

Թարգմ. Պ. Բ. Ք.

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԸ

ՎԱՆԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՐԲԱԽՆԱՄ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՎԱՆ, Յլս. 30.

Հանդէպ Կաթոլիկ Ասորւոց Առաջնորդին՝ որուն Վանայ մէջ հաստատուիլը ծանուցած եմ ժամանակին, վերջերս Ուրմիոյ քաղաքի բողոքական միսիոնարներու կողմէն Վան զրկուեցաւ Մր. Աթէրբէթ անուն միսիոնար մը, որ հոս իրեն կայան ընելով՝ պիտի հսկէ բողոքական Նեստորականներուն վրայ, որք կ'գտնուին Վանայ Կուսակալութեան հարաւային կողմերն եւ սահմանակից քաղաքները։

.*. Վերջերս Վան եկաւ Կեանքի Ապահովագրական Ընկերութեան մը ներկայացուցիչը, որ առաջին փորձն ըլլալով, չգիտենք թէ ի՛նչ աստիճանի յաջողութիւն պիտի գտնէ հոս ինքզինքն և ստացուածքին ապահովագրել յօժարողներու քով։ Կարծեմ թէ շատ յաջողութիւն պիտի գտնէ, եթէ ոչխարի ստացուածքն ալ ապահովագրելու համարձակութիւն ունենայ։

.*. Մէկ երկու շաբաթ առաջ կիրակի օր մը տեղի ունեցաւ Վարագայ Որբանոցի տասն ընծացաւարտներուն վկայականաց բաշխման հանդէսն ի ներկայութեան երկսեռ բազմութեան մը. դպրոցական երգերու ընդմիջումով շրջանաւարտները կարդացին իրենց աւարտաճառերը. ապա ալեզարդ Վանահօր ձեռքէն ընդունեցին իրենց վկայականները։ Տեսուչը մի քանի խօսքերով Որբանոցի համառօտ տեղեկագրութիւնն ընելէ վերջ, Որբանոցի Նախկին փոխ — Նախագահ, Տ. Մեսրոպ քահանայ Ձանիկեան, յորդորական բանախօսութիւն մ'ըրաւ ուղղելով առ շրջանաւարտս. շնորհունակ Տ. Հայրն որ իբր երկարամեայ ուսուցիչ մը, զարգացած քահանայ մը, նաեւ քաջ գրագէտ ու բնդմասպաց, եզական գիրք մ'ունի տեղւոյս քահանայական դասուն մէջ, շատ ազդու կերպով խօսելով՝ մասնաւորապէս ծանրացաւ բարոյական նկարագիր կազմելու խնդրոյն վրայ պատշաճաբար։ Պատրիարքարանի կողմէն այս Որբանոցին նպաստը դադրած ըլլալով, Հոգաբարձութիւնն 50—60 որբեր միայն պիտի պահէ, որոց 15ը Ռուսիացի Դաշնակցականներու կտակելոց գումարով պիտի պահուին իբրեւ ժառանգաւոր, 14ը Գահիրէի Որբախնամին նպաստով և մնացածները մասնաւորաց բարերարական օգնութեամբ ու վանքին հասոյթներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան։ Տեղւոյս վանքերուն մէջ Վարագ առաջինն է իր կանոնաւոր արդիւնաբերութեան մասին, շնորհիւ արդի հաւատարիմ վարիչներուն որոց ալ բազուկն է Պ. Պետրոս անուն այն հինաւուրց և գործունեայ ու հաւատարիմ ճէքն որ երեսուն տարիներէ աւելի այս վանքին պահապան հրեշտակն է, անոր չահն ու վնասն իրեն սեպելով իբրեւ վերակացու և ամենայն ինչ։ Անցեալները Շիքակոյի Որբախնամ Մարմինէն 4 որբեր որդեգրուեցան Վարագայ Որբանոցին մէջ։

.*. Ֆիլատելֆիոյ մէկ Որբախնամէն ալ որբուհի մը որդեգրուեցաւ Ս. Գրիգորեան Որբանոցին մէջ։ Ինչպէս առաջ ծանուցած եմ, այս Որբանոցին նպաստն ալ ըստ մասին դադրած է, այսինքն ամսական 12½ լիրա, ի հաշիւ 30 որբուհիներու որք որդեգրուած էին Ռուսիացի Տիկ. Կատարինէ Նատիրեանցի կողմէն։ Վերջերս կ'իմանանք թէ այս ընդհատման պատճառ եղած են յիշեալ Տիկնոջ ժառանգորդները, զանազան դժուարութիւններ և արգելքներ հանելով անոր դէմ։ Թէեւ Ս. Հայրապետը խոստացած է Թիֆլիս երթալու առթիւ կարգադրել այս խնդիրը, կամ ուրիշ աղբիւրէ մը հայթայթել տալ, բայց ցարդ յուսոյ նշոյլ մը չերեւիր։ Արդ, եթէ այդ պակասն որ և է կերպով չլեցուի, որ դեռ աւելի պատշաճաւոր չէ՞ որ վերջերս լրագիրներուն մէջ երեւցած ազա Գրիգոր Սէրէպրիանիի ըրած կտակին այն մասն որ տեղւոյս Հայկազնեան վարժարանին կ'վերաբերէր, այս Ս. Գրիգորեան Որբանոցին յատկացուի, քանի որ յիշեալ վարժարանը գոյութիւն չունի այժմ։ Ահա՛ այս կարեւոր խնդիրը Ն. Ս. Օծութեան և Ս. Պատրիարքի խորին ուշադրութեան յանձնելով, կ'ըսեմ թէ այս մասին աւելի պէտք է շրջահայեաց և հեռատես ըլլալ, զի աղջիկ որբերն իրենց վիճակակից եղբարց հանգամանքը չունին, որք նպաստին դադարումով երբ դուրս հանուելու ըլլան Որբանոցէն, կարենան առանց բարոյական և ֆիզիքական աղարտման պահել իրենց գլուխները։ Ինչպէս կարելի է դուրս հանել այս որբուհիներն որ ընդհանրապէս անոք և անպաշտպան ըլլալով, ապաստանելու տեղ պիտի չունենան. եթէ ոչ փողոցային կեանքին մատնուելով միայն, մանաւանդ որ իրենցմէ շատերը հասակնին առած են, նաեւ մէկ երկու տարիներէ ի վեր բարեկեցիկ կեանքի վարժուած ըլլալով՝ մոռցած են իրենց նախկին չքաւոր վիճակը. իրաւ որ անլուծանելի հարց մ'է այս հարցը։ Ուսգիւղի Գոլֆայեան որբանոցի սանուհիներէն բնիկ Վանցի այրի Տ. Աղաւնի Շարանեան մէկ լիրայ տուաւ ի նպաստ յիշեալ Որբանոցին՝ Ս. Գրիգորի վանքը գալուն առթիւ։

.*. Անցեալ շաբթու կիրակի, Երկուշաբթի և Երեքշաբթի օրերը տեղի ունեցան Կարմրուորայ վանուց Որբանոցի տարեկան հարցաքննութիւնը, ուր ներկայ ըլլալով՝ շատ գոհացուցիչ գտայ հակառակ այն որբանոցի յեղյեղուկ վիճակին՝ ուսուցչաց շարունակական փոփոխութեանց առթիւ։ Այս Որբանոցի նպաստն ալ դադրած ըլլալով՝ որբերուն մեծ մասը ցրուեցաւ. ոմանք ալ արդէն քաղաքի մէջ արհեստով կ'զբաղին։

.*. Անցեալ շաբթուան Հինգշաբթի և Ուրբաթ օրերն ալ Կտուց Անապատ գտնուելով՝ ներկայ եղայ տեղւոյն նորաբաց ընծայարանի քննութեան. աշակերտները 5—6 տիրացուներ միայն էին և իրենց տուած քննութիւնը՝ իբրեւ վեցամսեայ արդիւնք՝ շատ գոհացուցիչ գտայ։ Բայց ցաւալի է որ նոյն վանքի նիւթական անձկութեան և մօտ 50 լիրայի պարտուց պատճառաւ Նորընտիր վանահայրը, Ստեփան Վ. Աղաղատեան, ի վիճակի չըլլալով շարունակելու նոյն ընծայարանը, ուսուցչին ճամբայ տուաւ, մտածելով թէ այդ 6 հոգւոյ համար պիտի սորվուի տարեկան առնուազն 50 լիրայի պիտուժէ մը բանալ, որով եղած պարտքին գումարն աւելի պիտի շատնայ։ Ասոր փոխարէն մտադիր է աւելի օժ տալ կղզիէն դուրս գտնուած Նորաբաց Որբանոցին, ուր 10 որբեր կան պատսպարուած այժմ, ընդ հսկողութեամբ ուսուցչի մը յարմարաւոր չէնքի մը մէջ, և որոց թիւը քիչ մը պիտի աւելցնէ յառաջիկային։

.*. Անցեալները Լիմ անապատի վանահայրը, նոյն վանքն երթալով՝ 4 քահանայ և 2 սարկաւագ ձեռնադրեց. մի քանի տիրացուներու ալ չորս աստիճան տուաւ։ Ընծայուցու քահանաներէն մէկը 20—22 տարու անմաղ պատանի մ'ըլլալով, շատերու իրաւացի բողոքներուն պատճառ տուաւ։ Այս առթիւ կատարեց նաեւ տեղւոյն Նորաբաց Որբանոցին տարեկան քննութիւնը որուն ներկայ գտնուելու պատիւը չունենալով, կարող չեմ բան մ'ըսել, մինչեւ որ օր մը այցելեմ անձամբ։

ԼՐԱԲԵՐ

ՋՈՒՐԻ ԽՆԴԻՐՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպայի մէջ ջուրի առատութեան կողմէ առաջին տեղը կ'բռնէ Հռոմ, ուր մարդ գլուխ օրական 414 լիտր ջուր կ'իյնայ, վերջէն կուգայ Բարիզ՝ մարդ գլուխ 275 լիտր ջուր, Բեդերսպուրկ՝ 182, Լոնտոն՝ 173, Վիեննա՝ 104, Պրիւսէլ՝ 100, Լիզպոն՝ 83, Պերլին՝ 73 և Կ. Պոլիս՝ 15 լիտր միայն։ Բայց Լոնտոն 6 միլիոն բնակիչ ունի և Թէմզա գետին ջուրով կ'բաւականանայ, օրական մէկ միլիառ լիտր ջուր սպառելով առ այժմ, սակայն եթէ օր մը իր բնակիչներու թիւն աւելնալով, 7 և կարելի է 8 միլիոնի հասնի, Թէմզա գետին ջուրը պիտի չբաւէ, ուստի հիմակուընէ կ'խորհին Կալլէսի երկրին մէջ 175 միլիառ լիտր ջուր պարունակող ահագին ջրամբար մը շինել՝ Ուայի և ուրիշ գետի մը ջուրերն ալ գործածելու համար։ Այս ջուրերն 240 քիլոմէտր երկայնութեամբ գետնափոր ագուգայով մը Անգլիոյ արեւմտաքէն դէպ արեւելք անցնելով Լոնտոն պիտի բերուին, և այս հսկայ գործն ի գլուխ հանելու համար 438 միլիոն ֆրանք հաշուե եղած է։ Ամերիկայի մէջ ջուրն աւելի առատ է։ Գետերու կամ մեծ լիճերու եզերքը գտնուած քաղաքներն իրենց պէտքէն աւելի ջուր ունին։ Պոսթըն՝ մարդ գլուխ օրական 363 լիտր ջուր, Ֆիլատէլֆիա՝ 600, Շիքակօ՝ 636, Պըֆֆալօ՝ 845, Նիւ Եորք առ այժմ 400 լիտր ունի, բայց նոր ագուգաներ շինուելու վրայ են, որոց շնորհիւ այս քաղաքն օրական 2,500 միլիոն լիտր ջուր պիտի ընդունի և բնակիչներն ալ մարդ գլուխ 1,000 լիտր։ Ամէնէն վնասակար ջուրը Բարիզինն է։ Սէն գետին մէջ տեղեր կան ուր մէն մի հարիւրամէտր խորանարդ ջուրն 70,000 միկրոբ կ'պարունակէ, Վաննի ջուրը միջին հաշուով 1,110, Ավրի ջուրն 1,930 և վերջապէս Տիւիսի ջուրը 4,450 միկրոբ կ'պարունակէ։ Ասոնցմէ ոմանք վնասակար են և ոմանք անվնաս, բայց Էպէրթի միկրոբները կան որ ժանտատենդ կը պատճառեն, անոր համար ի Բարիզ այս վտանգաւոր հիւանդութիւնը շատ կ'պատահի։ 1896, 97, 98ին ամէն տարի 800ական հոգի մեռան այս հիւանդութենէն, 1900ին ալ ճիշդ 868 հոգի։ Բարիզի մէջ թիֆոյէ մեռնողներու թիւն 30 հոգի է առ մէն մի 100,000 բնակիչ, իսկ Պերլին և Ամստէրտամ 100 հազար բնակչի հազիւ 8—9 կ'հասնի։

Անգլիացիք ամէնէն շատ ջուր կ'ըսպառեն իրենց ամենօրեայ լուացքներուն և թաղերուն պատճառաւ, որով պէտք չեն թողուր պարբերաբար տաք բաղնիքներ մտնելու։ Ըստ բժշկաց՝ ամէնէն լաւ մաքրութիւնն ալ ամենօրեայ մաքրութիւնն է։

Գ. Խ.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ Մ. ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՕ

ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐԸ ԿԱՅՍԵՐ ՔՈՎ

Գրած էինք թէ Վիլհէլմ կայսր այցելութիւն տուած էր Մ. Վալտէք Ռուսոյի՝ Արիան զբօսանաւուն մէջ, որուն օրագրութենէն մաս մը դրած էինք։ Այսօր կ'շարունակենք։

«Այցելութիւնն որ երկու ժամ կը տեւէ, կ'վերջանայ, ու Կայսրը կ'մեկնի մեր ձեռքը սեղմելով, ինչպէս նաեւ հոն գտնուող սպաներուն։ Ցերեկն ամպեւ կուգար, բայց քիչ մը օդը բացուելով՝ օգուտ քաղեցինք ազէկ ցամաքին վրայ պզտիկ պտոյտ մ'ընելու համար։ Ետքը, ժամ 7ին, կ'հագուինք և ճաշի կ'երթանք Հոհէնձոլլերն՝ շոգենաւակով մը։ Կայսրը վերն է, կամրջակին վրայ ու զմեզ սրահ կ'առաջնորդէ։ Ծովակալի անպաշտօն զգեստ հագած է, ու զմեզ կ'ներկայացնէ իր հետեւորդներուն՝ որք կ'բաղկանան ծովակալներէ, զօրավարներէ ու բարեկամներէ, ինչպէս Վիթկենշթայն իշխան և Հոյլէնպուրկ իշխան, իր հօրեղբօրորդին։ Բոլորն ալ, կամ գրեթէ բոլորը, Ֆրանսերէն կ'խօսին ու խիստ հոգածու կ'երեւին զմեզ պատուելու։ Կայսրը թեւը կուտայ Տկն. Վալտէք Ռուսոյի ու սեղան կ'նստինք այն ճաշասրահին մէջ որ կամրջակին վրայ կ'գտնուի ու լուսաւորուած է խոշոր պատուհաններով, որք ծածկուած կամրջակին վրայ կ'նային։ Կայսրն աջ կողմը կ'առնէ Տկն. Վալտէք Ռուսոն ու ձախ կողմը վարչապետը, ու դիմացը կ'նստի իր հօրեղբօրորդին՝ Հոլշթայն իշխան։ Ահա՛ ճաշացուցակը.

11 Յուլիս 1902
Ապուր արքայական
Տաւ խեցգետին
Լեցուած սառ ոչխարէ
Սոֆէ շամփերուած լեարդ
Բադ Համպուրկէ
Պտուղ, աղցան
Դեղձ, Բատրէնի
Բաժակաճառ առ հրաւիրեալս
Աղանդեր

Սպասարկութիւնը կ'կատարուի նաւազ ծառաներու կողմէ, որք ճերմակ հագած ու խիստ բարեձեւ են։ Սպասներուն վրայ Կայսեր սկզբնատառերը կային։ Փոխն ի փոխ կ'հրամցուէին Ռէնի և Պորտոյի գինիները։ Մասնաւոր հոգածութեամբ մը, Կայսեր հրամանաւ խումբերն նուագած կտորները միմիայն Ֆրանսայի երգահաններու գործերն էին։ Ծրագիրը, ֆրանսերէն գրուած, և պարագային համար խիստ աղուոր տպագրուած, դրուած էր ամէն մէկ հրաւիրեալի ճաշացուցակին քովիկը. ահա՛ օրինակը.

ՇԷՐԼՈՔ ՀՈԼՄՍ ԵՒ ԻՐ ԳԻՒՏԵՐԸ (40)

ՄԱՍՆ Բ.—ՄՕՐՄՕՆՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՆԱԽԿԻՆ ՀԱԶԱՐԱՊԵՏ ՏՔԴ. ՃՕՆ ՈՒԹՍԸՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Թշուառականն Տրէպպըր հետիոտն մեկնեցաւ կայարանէն, շարունակեց ճէֆէրսըն Հօլ։ Ցաջորդաբար քանի մը գինետուն մտաւ, և նոյն իսկ, վերջին գինետան մէջ, կէս ժամէն աւելի կեցաւ։ Դուրս ելած միջոցին, արդէն կ'երերար և գինով կ'երեւար։ Կառք մը կար իմինէս քանի մը քայլ անդին։ Տրէպպըր այդ կառքը նստաւ և ճամբայ ելաւ։ Ետեւէն գացի այնքան մօտէն որ ձիուս քիթը միւս կառքէն հազիւ մէկ մէտր հեռու էր։ Ուաթէրլոյի կամուրջէն անցանք և անվերջանալի փողոցներէ գացինք մինչեւ որ վերջապէս զարմացմամբ տեսայ որ մինչեւ այն ատեն իր բնակած տան առջեւ կը գտնուէինք։ Ինչ էր դիտաւորութիւնը։ Չկրցայ հասկնալ։ Այսու հանդերձ, ճամբաս շարունակեցի և հարիւր մէտրի չափ հեռուն կեցայ։ Միւս կառքը մեկնեցաւ, յաճախորդին դուրս ելնելէն ետքը։ Բայց հաճեցէք գաւաթ մը ջուր տալ ինծի։ Այս երկար պատմութիւնը սոսկալի կերպով այրեց զիս։

Գաւաթ մը ջուր տուի զոր խմեց մէկ ումպով։—Ի՛նչ աղուոր գնաց, ըսաւ։ Այն ժամանակ, առնուազն քառորդ մը սպասեցի և յանկարծ տանը ներսը տեղի ունեցած կռիւի մը աղմուկը լսեցի։ Պահ մը ետքը, դուռը բացուեցաւ և տեսայ երկու մարդիկ, Տրէպպըրն և ուրիշ երիտասարդ մը զոր առաջին անգամ կ'տեսնէի։ Ասիկա Տրէպպըրին օձիքէն բռնած էր և սանդուխին գլուխը բերելով հրեց, միեւնոյն ատեն կից մը տալով։ Տրէպպըր փողոցին մէջ թաւալեցաւ ինկաւ։—Ջաղիր կենդա՛նի, պոռաց երիտասարդը, գաւազանովս սպառնալով, պիտի սորվեցնեմ քեզի պարկեշտ աղջիկ մը նախատելը։

Այնքան բարկացած էր որ անշուշտ գաւազանի հարուածներ պիտի տար Տրէպպըրի եթէ աս չփախչէր, բոլոր ոյժովը վազելով։ Փողոցին անկիւնն իմ կառքս տեսնելով, մէջը ցատկեց և պոռաց.—Հոլլիտէյ պանդոկ։

Տրէպպըրը վերջապէս կառքիս մէջ տեսնելս այնքան ուրախութեամբ լեցուց սիրտս որ վախցայ թէ վերջին ժամուն չնչերակս կը խզուի։ Ծանր ծանր կ'քալէի, ընելիքիս վրայ մտածելով և լաւագոյն միջոցը փնտռելով։ Արդէն կ'խորհէի մեկուսի տեղ մը տանիլ զայն և վճռական տեսակցութիւն մ'ունենալ հետը։ Մտածումս պիտի գործադրէի երբ ինք լուծեց խնդիրը։ Գինովութեան բնազդներն յաղթած ըլլալով իրեն, հրամայեց ինծի կենալ գինետան մը առջեւ ուր մտաւ պատուիրելով ինծի սպասել հոն։ Ներսը նստաւ ու խմեց մինչեւ խանութներու գոցուելու ատենը, և երբ դուրս ելաւ, այնպիսի վիճակի մը մէջ էր որ կեանքն իմ ձեռքս էր այլ եւս։ Մի՛ կարծէք թէ ուզեցի սպաննել զայն պաղարիւնութեամբ, թէեւ արդարութիւն էր աս։ Ո՛չ, շատոնց որոշած էի փրկութեան հաւանականութիւն մը ձգել իրեն եթէ ուզէր ընդունիլ։ Այն բազմաթիւ արհեստներուն մէջ զոր կատարեցի Ամերիկայի մէջ թափառած ատենս, պատահեցաւ ինծի Եորքի համալսարանին աշխատանոցին մէջ պաշտօնավարել իբր պահապան և իբր պատրաստող։ Օր մը, Բրօֆէսորը, հրապարակախօսութիւն մ'ընելով, ալքօլակերպ մը ցոյց տուաւ իր աշակերտներուն։ Նիւթ մ'է աս զոր հարաւային Ամերիկայի վայրենիները կը գործածեն իրենց նետերը թունաւորելու համար։ Այդ նիւթը պարունակող շիշին վրայ նշան մ'ըրի և երբ ամէնքն ալ մեկնեցան, քիչ մը գողցայ մէջէն։ Լաւ պատրաստող մ'եղած էի։ Ուստի, դիւրին եղաւ ինծի այս ալքօլակերպով բաւական քանակութեամբ դեղահատեր շինել։ Ցետոյ քանի մը պզտիկ տուփեր առի և անոնց ամէն մէկին մէջ երկու դեղահատ դրի, մին անվնաս, միւսը մահացու։ Երբ վրէժխնդրութեանս ժամն հնչէր, կ'ուզէի առաջարկել թշնամիներուս այս դեղահատերէն մին ընտրել և բերանը դնել։ Միւսն ալ ես պիտի կլնէի։ Ասիկա աւելի ապահով միջոց մ'էր քան ատրճանակով մենամարտ մը, մանաւանդ որ իմ ընտրած միջոցս աղմուկ չհանելու առաւելութիւնն ալ ունէր։ Այդ օրէն, միշտ վրաս կ'կրէի այս պզտիկ տուփերը։ Հիմա պատմեմ թէ ինչպէս գործածեցի զանոնք։ Կէս գիշերն անցած էր, կամ աւելի ճիշդ, առաւօտեան ժամ 1ին մօտ էր։ Մութ մութ էր և բուռն ու պաղ հով մը կար։ Հակառակ ասոր, բարձրաձայն երգելու տրամադրութիւն մ'ունէի։ Եթէ երբեք ձենէ մէկուն պատահած է ո՛ և է բանի բաղձալ ամենաբուռն կերպով, 20 երկա՛ր տարիներ սպասել անոր և վերջապէս տեսնել որ իր յոյսը պիտի իրականանայ յանկարծ, անիկա պիտի հասկնայ թէ ի՛նչ կ'զգայի այն միջոցին։ Սիկառ մը վառեցի ջիղերս հանդարտեցնելու համար։ Բայց ձեռքերս կ'դողային և որոշապէս կ'լսէի քունքերուս բաբախումը։ Քալած ատենս կը կ'տեսնէի, ինչպէս կ'տեսնեմ ձեզ, ծերունի Ճոն Ֆէրրիէրն և սիրեցեալ Լիւսին որք խաւարին մէջէն դուրս կուգային և երեսս կ'նայէին ժպտելով։ Ձիուս երկու կողմերէն կ'քալէին և մինչեւ Պրիքսթըն Րօտի տունը չյամենուեցան ինծմէ։ Կենդանի էակ մը չկար փողոցին մէջ։ Անձրեւին ծփծփանքէն զատ ուրիշ աղմուկ չէր լսուեր։ Դրանն նայելով տեսայ որ Տրէպպըր գինովի ծանր քունով մը կ'խորթար։ Թեւէն բռնեցի ու ցնցեցի։—Եկա՛նք, ըսի։

—Լա՛ւ, պատասխանեց։

Անշուշտ կ'ենթադրէր որ իր ըսած պանդոկին առջեւ էինք։ Ուստի, առանց բառ մը աւելցնելու, կառքէն իջաւ և պարտէզէն անցանք միասին։ Ստիպուած էի քովէն քալել զինք բռնելու համար, վասն զի ալքօլին ազդեցութեան տակ էր դեռ։ Տանը դրան առջեւ հասնելով, բացի և ընկերս մտցուցի առաջին սենեակը։ Հո՛ն ալ, կ'երդնու՛մ, հայր ու աղջիկ որոշապէս երեւցան աչքիս։—Խորվիլլապի պէս մութ է, ըսաւ Տրէպպըր ոտքը գետին զարնելով։

—Հիմա լոյս կ'ունենանք, ըսի, լուցկի մը չաչեցնելով և վառելով մոմ մը զոր հետս բերած էի։ Եւ հիմա, Ենո՛ք Տրէպպըր, շարունակեցի անոր դառնալով և լոյսն երեսիս մօտեցնելով, կ'ճանչնա՞ք զիս։

Պահ մը երեսս նայեցաւ գինովի չփոթած աչքերով։ Ցետոյ յանկարծ տեսայ որ այդ աչքերն անհունապէս խոշորցան խոլ արհաւիրքի մը ազդեցութեան տակ, որ բոլոր դիմագծերն այլայլեց։ Հասկցաւ թէ ո՛վ էր դիմացինը։ Ուստի, սասուռ մ'ըրաւ դէպ ի ետ, դէմքն այլայլած, ակռաները կափկափուն, և քրտինքը ճակտին վրայ փայլփլուն։ Դրան կրթնեցաւ։ Շատ զուարթ էի։ Միշտ խորհած էի թէ վրէժխնդրութիւնն անուշ պիտի ըլլար, բայց երբեք համարձակած չէի այսպիսի հրճուանք մը յուսալ։

ՍԸՐ Ա. ՔՕՆԸՆ—ՏՕՅԼ

Թարգմ. Փ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

Ն. Վ. ՋԲՕՍԱՆՔԻ "ՀՈՒՆՁՈԼԼԵՐՆ"
11 Յուլիս 1902

Բալլերգ Փրանսական, Հայր Ցովհաննէսեան — ԿԱՆ
Սկիզբ Ֆրա Տիավոլոյի — ՕՊԷՐ
Հեռու պարէն — ԺԻԼԼԷ
Քարմէն, ընտիր — ՊԻԶԷ
Ֆաուստ — ԿՈՒՆՕ
Սիլվիա — ԼԷՕ ՏԷԼԻՊ
Լա վալս լէնթ է լը բիցցիքադօ — ԼԷՕ ՏԷԼԻՊ
Բորթիչիի համր կինը — ՕՊԷՐ

Ճաշի միջոցին կայսրն երկարօրէն կ'խօսակցի Տկն. Վալտէք Ռուսոյի հետ՝ թատրոնի, բարիզեան նորաձեւութեանց —զորս խիստ չնորհալի կ'գտնէ— եւ նախագահին ճամբորդութեան վրայ։

Վերջապէս հրաժեշտի օրը կուգայ. 12 Յուլիս շաբաթ առաւօտ, ժամ 9ին խարիսխ կ'վերցնենք։ Ժամանակն ուշ է ու կ'անցնինք գերման նաւարաժնին առջեւէն, որ Պէրկէն մեկնելու կ'պատրաստուի։ Անցքին վրայ, կայսրը ցանուցիրն կ'ըսէ մեզ ու անգամ մ'ալ լաւ ճամբորդութիւն կ'մաղթէ։ Սորեար կ'մտնենք ու կէս ժամ վերջ մեր առեւը կ'առնենք գերման նաւերը, որ կամաց կամաց մեզի կ'հասնին ու կէս օրին մեզմէ կ'անցնին։ Արեւն սքանչելի է, ու մեր ճամբան ձեռք կ'առնենք դէպ ի Սքուտէնս ու Սթավանժէր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՍԸՐ ՈՒԻԼՖՐԻՏ ԼՈՐԻԷ, Վարչապետ Քանատայի, ամէնէն փայլուն զաւակը Քանատայի բնիկ Փրանսացի սերունդին, պաշտօնական ու ժողովրդական յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն գտաւ Բարիզի մէջ, հացկերոյթի հրաւիրուելով Մ. Լուպէի եւ Մ. Տէլքասէի կողմէ, բայց չուզեց երթալ Մ. Քոնպի, եւ թէպէտ անգլիական Համալսարանի մը ընծայաւարտ է, ջերմ կաթոլիկ է, կ'սիրէ Բոյրերը, եւ ուխտի երթալու պէս գնաց ի Բարիզ Սուլբիսեէններուն Սեմինարիան, որովհետեւ Սուլբիսեէն Հայրերը Քանատայի առաջին գաղթականներն եւ ծաղկեցնողներն եղած են։ Սըր Ուիլֆրիտ Հաւռ կ'երթայ իր մեծարանքը մատուցանելու Պապին, բայց առաջ Անկուժաւ գաւառակը պիտի այցելէ, իր փրանսացի նախնեաց օրրանը։ Ուշի ուշով աչքէ կ'անցընէ Փրանսայի տարազագործութիւնները, օգտուելու համար Քանատայի մէջ, եւ Բարիզի Քանատեան Գործակալութեան գործակցութեամբը, բանակցութեան մէջ է Փրանսայի կառավարութեան հետ, առեւտրական եւ մաքսային գործերու համար։ Քանատա իշխանութիւն ունի իր մաքսերն ինքն որոշելու, առանց խորհուրդ հարցնելու Լոնտոնի կառավարութեան, թէպէտ հիմա նախապատուութիւն մը կ'տրուի այն ապրանքներուն զոր Մայր—Հայրենիք կ'ղրկէ։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ՑԱՐԻՆ ԿՄԿՍԻ.—Ռուսիա վերջապէս որոշած է դիւանագիտական ներկայացուցիչ մ'ունենալ Աֆղանստանի մէջ։ Նովոյէ Վրէմիա Քապուլի մէջ Ռուս ներկայացուցիչ մ'ունենալու մասին Աֆղանստանի էմիրին նպաստաւոր տրամադրութիւնը մէջ կ'բերէ եւ կ'ըսէ. «Հապիպուլլահ էմիրն այժմ տրամադրութիւն ցոյց կուտայ ընել ամէն ինչ որ հակառակ է Անգլիոյ։ Վերջերս իր ներկայութեան ընդունեց Մոլլա Սէյիտ Աքպարան, որ Աֆղանիստանի մէջ յայտնի հակառակորդ մ'է Անգլիոյ. նոյնպէս չափազանց սիրալիր ընդունելութիւն մ'ըրաւ Անգլիացւոց դէմ թշնամական ոգի կրող լեռնաբնակ ցեղի մը պատգամաւորութեան։ Ասոնք լաւագոյն ապացոյցներ են թէ ա՛լ եկած է ժամանակն որ Քապուլի մէջ ռուսական դեսպանութիւն մը հաստատելով մշակել սկսինք ռուս եւ աֆղանեան յարաբերութիւնները։ Բայց Ռուսիոյ կառավարութեան այս դիտաւորութեան մասին Անգլիոյ կասկածներն հանդարտեցնելու համար, Նովոյէ Վրէմիա կ'փութայ ըսել նաեւ թէ «Ռուսիա նպատակ չունի Աֆղանստանի անկախութեան դպչիլ. Անգլիա պէտք չունի անհանգիստ ըլլալու։ Բայց դըրացի Պետութեան մը հետ բարեկամական յարաբերութեանց մէջ գտնուիլ, անոր երկրին մէջ մտնելու իրաւունք ունենալ, առեւտրական յարաբերութիւններ մշակել եւ վերջապէս Քապուլի մէջ ներկայացուցիչ մ'ունենալ, ասոնք այնպիսի իրաւացի փափաքներ են որոց կատարումն անհրաժեշտ պահանջ մ'է ռուսական շահուց տեսակէտով։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Ֆրանսայի պատերազմական նախարար Զօր. Անտրէի ծանօթ բանախօսութեան վրայ ռուս թերթերէն լոկ Նովոյէ կարծիք յայտնած է սապէս.— «Ճառին մէջ ակնդեւական պարբերութիւններ կան միայն. Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ նոր պատերազմ մը սոսկալի բան, կենաց ու մահու կռիւ մը պիտի ըլլայ, որուն չեն կրնար փափաքիլ Եւրոպայի երկու քաղաքակիրթ ազգերը։ Գերմանացւոց պէս Ֆրանսացիք ալ խաղաղութիւնը սիրող ըլլալ կը թուին, ինչպէս երեւցաւ վերջին ընտրութիւններէն։ Ֆրանսայի կառավարութեան գլխաւոր պարտաւորութիւնը պէտք է ըլլայ իր ներքին խռովութիւնները խաղաղեցնել, որք կղերականներուն, ինչպէս նաեւ երկրին այժմու վարչութեան թշնամեաց դրդումներով յառաջ կուգան։»

ՇԱՀՆ Ի ԼՈՆՏՈՆ.— Շահը բազմաթիւ հետեւորդներու հետ Օգոստոս 21ի առաւօտուն այցելեց Մաքսիմ Տան գործարանը, որ չինուած է Վիքթորիա կայարանին խիստ մօտիկ։ Նորին Վեհափառութիւնը գիտնալով թէ թնդանօթաձգութեան փորձերու ներկայ պիտի ըլլայ, զգուշացած էր հագնելէ իր չողարձակ քարերով զարդարուն մեծ համազգեստը, ու անոր տեղ պարզ ռըտէնկօթ մը հագած էր, ու Աստղախանի գդակը դրած։ Շահն ու իր հետեւորդները ամբողջ խանդավառ ծափահարութեանց ու կեցցէներու մէջտեղ մտան գործարան, ուր Սըր Հիրամ Մաքսիմ կարդաց բարիգալստեան ճառ մը։ Շահը խիստ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ ճառին, զոր իրեն թարգմանեց հետեւորդ թարգմանը։ Այլ Նորին Վեհափառութիւնը չի դադրիր ուշադրութեամբ դիտելէ խորտընկէցները, (Ֆիբրոյեյօ) որոցմով ամէն կողմէ շրջապատուած էր։ Բարիգալստեան ճառէն յետոյ, Սըր Հիրամ Մաքսիմ Նորին Վեհափառութեան ցոյց տուաւ բազմահարուածեան թնդանօթ մը, որ կրնայ 600 հարուած արձակել մէկ վայրկենի մէջ։ Գործածութեան կերպը բացատրելէ վերջ, հարցուց Վեհապետին թէ կ'ուզէ՞ ինքն ալ փորձել եւ քանի մը հարուած արձակել. Շահը չմերժեց ու թնդանօթին ետեւի կողմը դրուած գահոյին հաւասար աթոռի մը վրայ նստելով երկու ձեռքերով բռնեց լըծակները, հետեւորդներուն մէջ եւ քաշուելու թեթեւ չարժում մ'ակսաւ. ձեռքի ումգին չարժուածքով մը, Շահը խելքի պտոյտ պատճառելու աստիճան արագութեամբ դարձուց գընտակներու փոկն եւ ահա՛ որոտընդոստ թնդիւնները շարք մը սկսաւ, որ երեք հարիւր գնտակներու, որոցմով լի էր թնդանօթը, վերջինին այրելովը միայն վերջացաւ։ Շահը շատ գոհ մնաց այս փորձէն ու փափաք յայտնեց նորէն սկսիլ թնդանօթաձգութեան փորձը, իրեն ցոյց տրուած դաշտային մեծ թնդանօթի մը վրայ. իրեն հասկցուցին թէ անոր մէկ հարուածը միայն բաւ է ամբողջ գործարանը քայքայելու։ Շահը չպնդեց, ինչ որ մեծ չունչ մը քաշել տուաւ ներկաներուն։ Այս միջոցին, առաջ նետուեցան հաւաքելու համար իբր յիշատակ՝ բազմահարուածեան թնդանօթին արձակած փամփուշտի մէտաղները։ Ապա գործատեղիներն աչքէ անցուց, ուր աշխատելու զբաղած են մեծ թուով աղջիկներ, զորս Պարսիկ Վեհապետն ողջունեց իր ամէնէն չնորհալի ժպիտով, պարսկերէն ըսելով որ հմայուած է գործաւորուհիներուն աղուոր դէմքէն ու անոտգիւտ կերպարանքէն։ Գործաւորուհիք բան մը չհասկցան, բայց շատ ախորժեցան։ Իսկ Շահը խիստ լաւ յիշատակ պահեց Մաքսիմի գործարանն այցէն։ Պտոյտը վերջացաւ չքասեղանով մը։ Գործարանէն մեկնած ատեն Շահն յայտարարեց որ մէկ ցաւ միայն ունի, այսինքն թէ չի կըրնար բազմահարուածեան թնդանօթ մը կառքին մէջ դնել տանիլ։ Շահն յետոյ ներկայ եղաւ պարսկական դեսպանատան մէջ ի պատիւ իրեն դեսպանին տուած նախաճաշին։ Լոնտոն բնակող բոլոր Պարսիկները հրաւիրուած էին։ Ամենքն ալ եկած էին իրենց ամենէն գեղեցիկ գոհարներովը զարդարուած, եւ այս ճաշը զուտ արեւելեան պերճութեամբ չողաց։ Կէս օրէն վերջ Շահը Մալպօրօ Հաուզի մէջ ընդունեց արեւապաշտ Բարսիներու պատգամաւորութիւն մը։ Շահն յայտարարեց թէ մինչ մահմէտարաբար պիտի զբաղի իր բարսի հպատակներուն բարօրութեամբը։ Իրիկուան ներկայ եղաւ ձիարձակարանի ներկայացման, որ շատ զուարճացուց զինքը։ Իրեն կ'ընկերանային Քոննոթի Արթըր իշխանն ու Տէք եւ Տիկին Լէնստաունի։ Դուրս ելած ատեն Շահը խանդավառ կերպով ծափահարուեցաւ ձիարձակարանին չուրջն հաւաքուած ամբոխէն։

ՇԱՀԻՆ ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ.— Շահին Անգլիա այցելութեան առթիւ, Լոնտոնի թերթերը կ'զբաղին անոր ներքին կեանքով։ Շահը իր պալատին մէջ օրական վեց ժամ կ'զբաղի նախարարներուն հետ։ Պետութեան բոլոր գործերն իրեն կ'ներկայացուին։ Այնքան մեծ համբաւ ունէր Վիքթորիա Թագուհւոյն իմաստութեան վրայ որ երբ դժուար խնդիր մը ծագէր կ'հարցնէր. «Անգլիոյ Թագուհին ի՞նչ պիտի ընէր այս տեսակ պարագայի մը մէջ»։ Շահն աղէկ ֆրանսերէն գիտէ, եւ մինչ եւրոպական քաղաքականութեան հետամուտ է։ Իր կառավարութիւնը շատ գթասիրտ եղած է. ի բաց առեալ ծայրայեղ պարագաները, երբէք մահու պատիժ չէ վաւերացուցած։ Շահին մեծ հարստութեան նկատմամբ շատ խօսքեր եղած են. այդ հարստութիւնը մեծ մասամբ կ'բաղկանայ թանկագին քարերէ։ Անգլիացի տիկին մը՝ Միսիս Պիշըբ, հետեւեալ կերպով կ'նկարագրէ Դեհրանի պալատին մէջ Շահին հռչակաւոր ժառանգական գանձը։ «Ապակեայ դարակներու մէջ եւ թանկագին սեղաններու վրայ չարուած են Շահին հարստութիւնները, մեծ մասամբ արքունական գոհարեղէններ։ Այս չքեղ մարգարիտները, ադամանդները, սուտակները, զմրուխտները, չափիւղաները, ձոյլ ոսկիէ կոնքերն ու անօթները, թանկագին քարերով զարդարուած հին զրահները, ադամանդով եւ սուտակով բռնուած վահանները, գոհարներով քնդակուած սուրի պատեաններն եւ երախակալները, կարմիր սուտակով սաղաւարտները, ոսկիէ եւ ադամանդազարդ ափսէները, գոհարազարդ թագերը, չղթաներն եւ տրական ամէն տեսակ զարդերը, եւ վերջապէս գոհարազարդ զրահները, Շահ Իսմայիլի օրէն մնացած, թանկագին եւ չքեղ կիտուածանկարներն աննկարագրելի առատութեամբ, աշխարհի վրայ իրենց նմանը չունին։ Անոնք անմոռանալի պերճանքի երազ մը կ'թուին։» Այս հարստութեան մէկ մեծ մասը ձեռք բերուած է նախկին պատերազմներու բերմամբ. օրինակի համար, հռչակաւոր Սիրամարգի Գահը, որ 2,500,000 ոսկիրլին կ'արժէ, բերուած է Հնդկաստանի Տէհլի քաղաքէն Շահ Աբասի եւ Նատիր Շահի օրով, քսան միլիոն ոսկիրլինի արժողութեամբ գոհարներու հետ մէկտեղ։ Շահը նշանաւոր որսորդ մը եւ ճարպիկ նշանառու մ'է. շատ կ'սիրէ ծաղկեմշակութիւնն եւ լուսանկարչական արուեստէն մեծ հաճոյք կ'զգայ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Լոքալ Անձայկըրի խիստ անհաճոյ եղած է Բեդերպուրկէ եկած այն պաշտօնական լուրը թէ Մ. Վիդդէ լիազօր իրաւունք ստացած է ռուսական սակարանէն վտարելու մէկ քանի օտար արժէթուղթեր։ Վերոյիշեալ թերթն այս բանին մէջ կ'տեսնէ ուղղակի յարձակում մը Գերմանիոյ դէմ, որ իր արժէթուղթերէն մէկ քանին Ռուսիա ղրկած էր առուծախի առարկայ ըլլալու Բեդերպուրկի Սակարանին մէջ։ Գերման թերթը կ'յիշէ Մ. Վիդդէի գործած ինչ ինչ սխալները ի մէջ այլոց Ռուսիոյ ներկայ չըլլալը Պրիւսէլի մէջ գումարուած շաքարի համաժողովին եւ ռուս կառավարական մամլոյն քննադատութիւնները գերման մաքսային օրինագծին վրայ։

ՍԻԱՄԻ ԳՈՐԾԵՐ.— Պերլինի մէջ շատ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան Ֆրանսայի եւ Սիամի յարաբերութեանց վրայ ֆրանս. մամլոյն մէջ բացուած վիճաբանութեանց։ Գերման մամուլը այն կարծիքէն է թէ Ճարոնի ազդեցութիւնը, զոր կ'զօրացնէ Անգլիա, Սիամի մէջ կ'աւելնայ եւ թէ Սիամ առաջիկային պիտի մնայ Անգլօ—Ճարոնական դաշնակցութեան։ Նացիոնալ Զայդունկ կ'ըսէ թէ բանակցութիւնք սկսած են կարգ մը ճարոնցի սպաներ ընդունելու Սիամի նաւատորմին մէջ եւ թէ ճարոնական ընկերութիւն մը գներ է Պանկքօքի խիստ մօտիկ հող մ'՝ չերամ հասցնելու համար։

ՊՕԷՐ ՊԵՏԵՐԸ.— Օգոս. 21 առաւօտուն խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Պօէր զօրավարներուն, Տքդ. Լէյտսի ու պօէր պատուիրակներուն միջեւ։ Յետոյ պօէր զօրավարները նախաճաշ մը տուին իրենց քանի մը հարիւր չափ անձնական բարեկամներուն։ Զօրավարներուն տրուելիք չնորհաւորական գիրերը ստորագրողներուն մէջ կ'գտնուի նաեւ Հնդկաստանի անգլիական նախարարներու խորհուրդին անդամ Սըր Զորլզ Դիլքըր։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ.— Էտուարտ Թագաւորը, Օգոս. 8 թուակիր հրովարտակով մը կազմակերպեց «Բրիտանական Ակադեմիան վասն յառաջացման պատմական, իմաստասիրական եւ բանասիրական ուսմանց.» Հրովարտակին մէջ քառասունեւինն անձնաւորութիւնք նշանակուած են, իբր անդամ նոր Ակադեմիայի, եւ որք հետեւեալներն են.

Լորտ Րոզպէրի (քաղաքական գիտութիւնք).

Մր. Պալֆուր (իմաստասիրական գիտութիւնք).

Լորտ Տիլըն (չափական գիտութիւնք).

Լորտ Րէյ (մանկավարժութիւն եւ բնագիտութիւն).

Մր. Ճէյմս Պրայս (սահմանադրական եւ քաղաքագիտական օրէնսգիտութիւն եւ իմաստասիրութիւն պատմութեան).

Մր. Լէքի (անգլիական պատմութիւն).

Մր. Ճօն Մորլի (ընդհանուր գրականութիւն եւ մատենագրական քննադատութիւն).

Սըր Ա. Լայըլ (տնտեսագիտութիւն).

Սըր Ս. Իլպըրդ (ելմտական եւ գանձային գիտութիւնք).

Սըր Մօնտ Թօմսըն (օրէնսգէտ).

Սըր Ռ. Ճեպ (պատմագէտ).

Սըր Ֆրետերիք Բօլլօք (դատաւոր).

Սըր Լէսլի Ստիվըն քաղաքական օրէնսգէտ եւ սահմանադրական իրաւաբան).

Տքդ. Մըրրէ (բանասէր).

Տքդ. Ա. Ուարտ (հնագէտ եւ բանասէր եւ աստուածաբան).

Տքդ. Քէյրտ (իրաւագէտ)

Բրօֆ. Պայուաթըր
» Պէչըր
» Քուէլ
» Մէյգլըհօտ
» Ռայս
» Սքիթ
(բնական, լեզուաբանական եւ իմաստասիրական գիտութեանց).

Տքդ. Ճ. Մըրրէ՝ անսիքլոբէտիստ, բանասէր, լեզուաբան. կան նաեւ ուրիշ նշանաւոր գիտնական եւ բանասէր անձինք։ Ինչ. վիպասան, բանաստեղծ, թերթօնագիր եւ քրոնիկագիր չկան այս Ակադեմիային մէջ։

Այս ցուցակը կ'համապատասխանէ տարւոյն սկիզբն հրատարակուած անդամներու ցուցակին. միայն երեք մեծ անուններ կ'պակսին, որք են՝ Բրօֆ. Ս. Ռ. Կարտինըր (պատմագէտ), Վեր. Բրօֆ. Ա. Պ. Տէյվիտսըն (արեւելագէտ, լեզուագէտ եւ քննադատ պատմագէտ Ս. Գրոց), եւ Բրօֆ. Լորտ Էքթըն (բնագէտ, կենսաբան եւ մարդաբան). ասոնք ի սկզբան առաջադրուած էին, բայց ներկայ կազմութեան մէջ չկան, որովհետեւ վերջին ամիսներու մէջ մեռած են։

ՕՐՈՒԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ.— Մր. Բիրրօնդ Մօրկընի Նիւ Եօրք ժամանումն անցեալ Դչ. ողջունուեցաւ Նիւ Եօրքի Սակարանին մէջ 19 տեսակ արժէթղթերու վերամբարձ չարժումով մը։ Ասիկա լոկ ի պատիւ իրեն էր, որովհետեւ գիները վեր տանելու ծառայող նոր լուր մը չկար։ Մր. Մօրկընի խօսքին նայելով, Քիւնարտ վերջապէս չէ միացած Ովկիանեան Դրըստին հետ, բայց նեղացուցիչ մրցակից մը պիտի չըլլայ եւ Դրըստին շոգենաւային կարգադրութիւնք պիտի չփոխուին։ Դրըստին բաժնեթղթերն ի մօտոյ պիտի հանուին, բայց Ովկիանեան ծովային առեւտուրին արդի կային վիճակին մէջ ծախու պիտի չհանուին անմիջապէս։ Երբ նոր բերքերու փոխադրութիւնն սկսի, եւ շոգենաւային հասոյթները շատնան, այն ատեն պիտի ծախուին Նոր Ընկերութեան բաժինները։ Ամերիկայէն Եւրոպա արմտիքի փոխադրութեան հիմակուան սակն է թօնոյին 70 փարա։ Մր. Մօրկըն ծանոյց թէ երկու օր. պիտի ըլլայ այսուհետեւ։

* * Հռչակաւոր եպիսկոպոսն Նիւ Եօրքի Բոդդըր,— որուն քաղաքական զբաղումները մոռացման տուած ըլլալ կ'թուին ամուսնական ծրագիրները,— Մր. Մօրկընի հետ կ'զբաղի աւուրչէքի յաւելուած խնդրոյ ածխահանքի բանուորներուն խնդրովը։

* * Մր. Մօրկըն ըսաւ Տքդ. Ճօրճ Բարքինի թէ «Դրըստներու չրջանը նոր կ'սկսի։ Ինչ որ ըրինք, դեռ սկիզբն է լոկ։ Ես ինքս ուրիշ խորհուրդներ ալ ունիմ, որոց քով կ'նսեմանան Պողպատի Դրըստը, նաեւ Ովկիանի Դրըստը։ Աշխարհ պէտք ունի ճորտարադը գործական խօսլ կազմակերպութեան մը։»

* * Բայց այսքան ընդարձակ ծրագիրներ կ'ահաբեկեն նոյն իսկ Ամերիկացիները, որք բանէ մը չեն վախնար սակայն նորութեան ճամբուն մէջ, եւ Մր. Րըսէլ Սէյճ ծանօթ քաղաքագէտն ու տնտեսագէտը կ'գրէ թէ «Ամերիկացիք պիտի ըմբոստանան Դրըստային դրութեան այս անսահման ծաւալման դէմ, զի այս դրութիւն թէ՛ Պետութեան կ'սպառնայ եւ թէ՛ ժողովուրդը կ'հարստահարէ,» — ինչ որ Մ. Վիդդէ կ'ըսէր։ Բայց այս տարի Մ. Նահանգաց բերքերն այնքան առատ են եւ գործերն ա՛յն աստիճան բանուկ որ ժողովուրդը նախորդ տարիներէ աւելի դրամ չահելուն չնորհիւ, պատգայի աննպաստ գուշակութիւններուն կարեւորութիւն չի տար, կ'ըսէ Լոնտոնի թերթ մը։

* * Պողպատի Դրըստին նախագահ Մր. Շվապ Եւրոպա գնաց, Մր. Մօրկընի հետ խորհրդակցելէ ետքը, Գերմանիոյ պողպատարաններն ալ Դրըստին մէջ առնելու պաշտօնով։

ՌՈՒՍ ԿԱՄԱՒՈՐ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂԻՆ երեք մեծագոյն նաւերը բոլորովին բաժնուեցան արդէ գիծէն եւ ղրկուեցան Սեվաստաբոլ, եւ իբր յաւելուած՝ աւելցուեցան ռուսական պահեստի տորմիղին։ Այս երեք շոգենաւերը, Մոսքվա, Խերսոն եւ Սմոլենսք, Կամաւոր Տորմիղին ամէնէն նոր եւ սրընթաց նաւերն էին եւ գործէ կ'քաշուին Մայրագոյն Արեւելքի հետ հաղորդակցութեան նուազելուն պատճառաւ։

ՔԱՆԱՏԱՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Բէլժիքայի չաբաթ օրուան թերթ գրեցինք թէ ամէն տարի գերմանացիներու մեծ բազմութիւն մը կ'գաղթէ բրիտանական գաղթավայրերը, եւ մասնաւորաբար՝ Քանատա. արդ, Քանատայի գլխաւոր քաղաք՝ Օթթավայէն կը ծանուցանեն թէ, կառավարութեան մէկ հրամանագիրը կ'յանձնարարէ գաղթական ընդունելու օրէնքը բարեփոխել։ Նկատելով գաղթականներու այն մեծ թիւը, որք կուգան օտար երկիրներէ Քանատա եւ Մ. Նահանգները, Քանատական նաւահանգիստներու ճամբով, յարմար դատուած է բացարձակապէս արգիլել որպէս զի գարշեցուցիչ, վտանգաւոր եւ վարակիչ որ եւ է հիւանդութենէ տառապող գաղթական կամ ճամբորդ մը չկարենայ Քանատա ոտք կոխել. այս օրէնքը գործադրելի է թէ՛ անոնց համար որք իբր գաղթական կուգան Քանատա եւ թէ անոնց համար, որք ուղեւորի հանգամանքով կ'անցնին Քանատայէ, այնտեղ կամ այլուր հաստատուելու նպատակաւ։

ՔԱՂՑԿԵՂԻ (քանսէր) քննութեան եւ դարմանի հետազօտութեան համար Էտուարտ Է. Թագաւորին հիմնած Դարմանատունն 100,000 ոսկիրլին դրամագլուխ պիտի ունենայ։ Պէյթ Փորտ Դուքսն ալ խոստացաւ տարեկան 1,000 ոսկիրլին տալ երեք տարի։

ՆԱՒԸ ԱՐԿԱԾ.— Անցեալ Դչ., Բորդսմութի առջեւ կեցող Վէյքթըրէ հին մարտանաւուն իր հին ոճով թնդանօթներով ողջոյն կուտար այն տեղէն անցնող Էտուարտ Է.ի։ Այս այն փայտեայ մարտանաւն է որուն վրայ մեռաւ Նէլսըն ծովակալը կռուելով Ֆրանսացիներուն դէմ ի Թրաֆալկար։ Թնդանօթն արձակուելէն ետքը նորէն կ'լեցուէր բերնէն, երբ, մէջն աղէկ մաքրուած չըլլալուն համար, պատրոյգը չուտ բռնկեցաւ եւ լեցնող նաւաստին ումգնապէս ծովուն մէջ արձակուեցաւ գլուխը ջախջախուած, ուրիշ նաւաստիի մ'ալ սրունքը կոտրեցաւ։ Խիստ քննութիւն մը բացուեցաւ։

ՀՆԴԻԿԻ ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄՆԵՐ.— Էտուարտ Է.ի թագադրութեան առթիւ Անգլիա եկած հնդիկ իշխաններէն մին, Ճէյբուրի Մահարաճան, որոշած էր մեկնիլ Օգոս. 22ին Լոնտոնէն (անցեալ Ուրբ.)։ Բայց հնդկական սովորութեան մը համաձայն, Մահարաճան երբ իր ճամբորդութեան մասին խորհուրդ հարցուց իր աստեղահմային, այս վերջինն յայտարարեց որ, եթէ իշխանն իր ճամբորդութիւնն սկսի Օգս. 18ին (անցեալ Բշ.) այն ատեն մոլորակներուն պաշտպանութեան տակ շատ հանգիստ ժամանակ պիտի անցընէ։ Եւ որովհետեւ Մահարաճան չէր տեսած հարկ եղած պատրաստութիւնները այդ օրը ճամբայ ելլելու համար, խնդրոյն դժուարութեան յաղթեց սա կերպով. իր պալատական պաշտօնեաներէն մին, ուրիշ մի քանի հետեւորդներու հետ ճամբայ հանեց աստեղահմային յանձնարարած օրը։

* * Լոնտոն եկած Հնդիկներն իրենց կերակուրն իրենք կ'եփեն, պանդոկին շրջափակին մէջ իրենց ձեռքով կրակ պատրաստելով. Ճէյբուրի Մահարաճային բեռները կ'կշռեն քանի մը թօններ եւ կ'պարունակեն իր կուռքերը կամ թերափներն եւ Գանգէսի գետէն բերուած սրբազան ջուրը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԲԵՐՔԵՐԸ.— Պօմպայէ կ'հեռագրեն Օգս. 21ին.— Հնդկաստանի ամբողջ արեւմտեան մասին, Կիւզէրադի եւ Քաթիավարի մէջ առատ անձրեւներ եկան եւ վտանգեալ արմտիքն ազատեցին։ Անմիջական սովու վախն անհետացաւ։ Կեդրոնական գաւառներու եւ Պէրարի մէջ ալ անձրեւներ եկան։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՆՈՅՆ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ.— Անցեալ օր արձագանգ ըլլալով անգլ. թերթի մը, հաղորդած էինք թէ Անգլիոյ թագուհին եւ թագաւորին անձնական բժիշկ Սըր Ֆրետերիք Դրիվս այցելեցին Լոնտոնի Նէգլի հիւանդանոցն եւ զայն շատ անկանոն վիճակի մէջ գտան։ Անգլիական ուրիշ թերթ մը, այս լուրը կ'հերքէ, աւելցնելով թէ հիւանդանոցին տնօրէնութիւնը չափազանց սրտմտած է այդ խեղաթիւրուած հրատարակութեան համար։ Իրողութիւնը հետեւեալ կերպով կ'պատմէ հերքող թերթը։ Ալեքսանտրա Թագուհին եւ Սըր Ֆրետերիք Դրիվս աննպաշտօն այցելութիւն մը տուին Նէգլի զինուորական հիւանդանոցին, եւ բժշկապետին առաջնորդութեամբ չէնքին բոլոր մասերը պտըտեցան։ Աչքէ անցուցին հիւանդանոցին բոլոր սրահներն ու գործողութեան սենեակները, որոց կանոնաւորութեանն եւ զինուորներուն տրուած խնամքին համար մասնաւոր գոհունակութիւններ ըրին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Պոլսոյ Վերաքննիչ Ատեանի անդամ Խալիտ պէյի, Պոլսոյ դատական քննիչի օգնական Եուսուֆ Շէֆիքի պէյի, եւ Եվգաֆի դիւանատան Տնօրէն Մահմուտ էֆ.ի։ Ուլայի Բ. աստիճան՝ արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեան դիւանի անդամ Րէշիտ պէյի։

Ռումէլի Պէյլէրպէյլութեան աստիճան՝ Բրինթինացի Ապտիւրրահման փաշազադէ Հիւսէյին Ֆուատ փաշայի։

—Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայսերական Գ. Զօրաբանակին ընդ. հրամատար Միւշիր Խայրի փաշայի, եւ Փրանսացի Սօսիէ զօրավարին։ Բ. Օսմանիէ՝ Սօսիէ զօրավարին թիկնապահ գնդ. Լէօթիէի։ Ա. Մէճիտիէ՝ Սելանիկի մաքսատան վերատեսուչ Պէհճէթ պէյի, եւ Բ. Մէճիտիէ՝ Սելանիկի թաղապետութեան նախագահ Խուլուսի պէյի։ Գ. Մէճիտիէ՝ Վիեննայի մէջ նորակազմ Օսմ. Առեւտրական Սենեկին նախագահ Ժորժ Գոլայտոնի էֆ.ի եւ զանազան պատուանշաններ միւս անդամներուն։ Դ. Օսմանիէ՝ Ֆրանսայի ոստիկանութեան Ա. կարգի Քօմիսէր Մ. Շառլ Լէօրինի։

Երկրագործական չքադրամ՝ Նիկոմիդիոյ թաղապետութեան նախագահ Սաֆվէդ պէյի։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆրանսական դեսպան Մ. Քօնսդան երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Հելլէն դեսպան իշխան Մավրոքորտադո երէկ տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ՄԱՔՍԱՏՈՒՐՔԸ.— Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վաճառականներէն ոմանք դիմել տուած են Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին թէ Օսմ. մաքսային պաշտօնեաներէն ոմանք սխալ կ'մեկնեն ա՛յն Կայսերական Իրատէն, որ ներքին մաքսատուրքը ջնջելով, անոր տեղ զինուորական սպառազինութեան ի նպաստ 2% թեթեւ տուրք մը հաստատած էր։ Լոկ մէկ անգամ առնուելիք 8% ներքին մաքսատուրքին տեղ դրուած 2% տուրքը փոխանակ մէկ անգամ առնուելու, նո՛յնքան անգամ կ'առնուի որքան անգամ որ ապրանքը նաւահանգիստէ նաւահանգիստ փոխադրուի։ Օրինակի համար, Պաղտատէ դուրս ղրկուած արմտիքները, որք արդէն 2% տուրքը վճարած են, նո՛յն տուրքն անգամ մ'ալ կ'վճարեն երբ Իզմիրէ Պոլիս կամ ուրիշ նաւահանգիստ մը ղրկուին։ Ակներեւ ճշմարտութիւն մ'է թէ 8% ներքին մաքսատուրքը 2%ի վերածելով, Կայսերական Իրատէին բարձր նպատակն էր բնիկ բերքերը մրցելու կարող վիճակի մէջ դնել օտար բերքերուն դէմ, որք մէկ անգամուան համար 8% մաքսատուրք կ'վճարեն։ Բնական է որ բնիկ բերքերը չեն կրնար օտար բերքերուն դէմ մրցիլ, եթէ շարունակուի 2% մաքսատուրք գանձել ամէն անգամ որ անոնք տեղէ տեղ փոխադրուին։ Առեւտրական Սենեակը խնդրոյն անմիջական կարեւորութիւնն ի նկատ առնելով, Մաքսային Վարչութեան ուշադրութիւնն հրաւիրեց, խնդրելով որ հարկ եղած հրահանգները տրուին առ որ անկ է, 2% զինուորական տուրքը մէկ անգամ միայն գանձուելու համար։

ՏՈՎԱԿԱԼ ԲԱԼՈՒՄՊՕ, որ Իտալիոյ Թագաւորին կողմէ ինքնագիր նամակ մը եւ զանազան մեծարժէք նուէրներ կ'բերէ Վեհ. Կայսեր, Ակուրտան փոքր յածանաւով պիտի գայ մայրաքաղաքս, յառաջիկայ Ուրբաթ օր։

—Միւշիր Շաքիր փաշա եւ Ֆերիք Հիւսնի փաշա այսօր յատուկ չոգենաւով Պէչիքթա պիտի երթան, ծովակալ Բալումպօն դիմաւորելու։

—Իտալական դեսպան Մարքի տի Մալասբինա այս առաւօտ Վիեննայի կառախումբով մայրաքաղաքս ժամանեց եւ Սիրքէճիի կայարանին մէջ ընդունուեցաւ իտալական դեսպանատան պաշտօնատարաց կողմէ։ Սիրքէճիէ Սէֆիա պահակնաւով ուղղակի Թարապիա գնաց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Խահուէ.—Վիէննայէն այն լուրը թէ Պրազիլիոյ մէջ խահուէի հունձքը վնասուած է սաստիկ ցուրտէն։ Ռիօ Եանէյրոյէ հեռագիրներ կ'ծանուցանեն թէ խահուէի բերքին մէկ կարեւոր մասը փճացած է։ Այս լուրին վրայ գիներն սկսած են բարձրանալ։

Ցորեն.—Երէկ ժամանեցին 25 վակոն Անատօլ եւ 9 վակոն Էսկիշէ։

—Ալիւր.—Ժամանում, 120 պարկ Սամսոն, 1200 պարկ Իպրայիլ։

ՋՂՋԱԼՈՒՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ.—Էտիրնէէ Օգոստ. 11 թուով կ'հեռագրուի թէ Րիֆաթ անուն Թուրք մը, իր կնոջ հետ կռուելէ վերջ, Թունճա գետը նետեր է զայն խեղդելու համար, բայց յետոյ կարեկցելով ուզեր է ազատել, եւ այս նպատակաւ ինքն ալ ջուրը նետուեր է, սակայն այր ու կին խեղդուեր են։

ՄԱՆԱՍՏԸՐԷ Օգս. 11 թուով կը հեռագրուի թէ վերջին ողողումներուն պատճառաւ Մանաստըր—Սելանիկի գծին վրայ վնասուած կամուրջները նորոգուած եւ կառախումբերուն երթեւեկութիւնք վերսկսած են, միայն թէ 191րդ քիլօմէդրին վրայ գտնուած կամուրջին տեղը, որ դեռ բոլորովին չէ նորոգուած, ուղեւորք կառախումբէ կառախումբ պիտի փոխադրուին։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Պրուսայէ Օգոստ. 11 թուով կ'հեռագրուի թէ Կէմլէյիկի Գարաճա—Ալի գիւղին մէջ հրդեհ ծագելով, 4 տուներ իրենց կարասիներով մէկտեղ հրոյ ճարակ եղած են։ Ստուգուած ըլլալով որ հրդեհը չարակամութեան արդիւնք է, տեղական իշխանութիւնք յանցաւորները ձերբակալելով դատարանի յանձնած են։

—Տիարպէքիրէ Օգոստ. 11 թուով կ'հեռագրուի թէ Օգոստ. 9ի գիշերը, Նասիպինի հեռագրատան մեքենաներու սենեակին տակէն, ուր խոհանոց մը կար, հրդեհ ծագելով՝ չէնքն ամբողջապէս հրոյ ճարակ եղեր է դրամարկղին մէջ պահուած դրոշմներուն եւ ուրիշ պաշտօնական թուղթերուն հետ։ Միայն ազատուեր են հեռագրական մեքենաները, 2 տետրակ եւ գեր—տնօրէնին կարասիները։

ՍԵՎԱՍՏԱԲՈԼԻ օս. լ. հիւպատոս Նուրէտտին պէյ, Հիճազի երկաթուղւոյ չինութեան ի նպաստ, ուխտաւորներէն դրամ առած ըլլալով, Կայսերական Իրատէ մը համաձայն դատաստանի պիտի ենթարկուի Պետական Խորհրդոյ առջեւ։ Նախ յատուկ յանձնաժողով մը Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպանատան միջոցաւ կատարուած հարցաքննութեանց թուղթերը քննելով, ըստ այնմ տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ Պետական Խորհրդոյ Նախագահութեան։

ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.—Հարաւ-Ափրիկէի անկլիքան եպիսկոպոսի մը խնդրանօք, Ճիպրալթարի եւ Երուսաղէմի անկլիքան եպիսկոպոսներն ի միասին նամակ մ'ուղղած են Յունաց Պատրիարքարանին, հարցնելով թէ անկլիքան կղերը կրնա՞յ Եկեղեցւոյ Սուրբ Խորհուրդները մատակարարել այն Օրթոտոքսներուն որք բնակութիւն հաստատած են անգլ. գաղթավայրերու մէջ, ուր օրթոտոքս քահանաներ չկան։ Անկլիքան Եկեղեցւոյ այս գործը պէտք չէ մեկնուի, կ'ըսեն, այդ գաղթաբնակ օրթոտոքսներուն անջատումը՝ իրենց բուն Եկեղեցիէն։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ. —Թուրքեհելլէն սահմանադրական ընկեր Ֆէրիտ Սէյֆուլլահ փաշա ծրագիր մը պատրաստած է Մեծ-Եպարքոսութեան, որով Պետական Գանձուն համար տարեկան 4-5 միլիոն ոսկիի յաւելուածական հասոյթ մը ցոյց կուտայ, եթէ տասանորդի, կալուածական, հողային, թէմէթթուի, զինուորական և ճամբաներու չինութեան տուրքերուն գանձման ու գնահատման եղանակը փոխուի ծրագրին ցոյց տուած կերպով: Այս ծրագիր իր կարեւորութեան պատճառաւ յանձնուեցաւ Ելմտական Նախարարութեան նկատառման:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ տիպար-ագարակներն և անոնց մէջ գործածուած երկրագործական մեքենաներն ուսումնասիրելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով, երէկ Պոլիս վերադարձաւ, և ի մօտոյ իր տեղեկագիրը պիտի մատուցանէ ձեռնհաս պաշտօնատան:

ԻԶՄԻՐԷ կ'գրեն մեզ Օգոստ. 10 թուով.— «Ամսոյս 6ին, առաւօտեան ժամ 3½ին, քարափանց վրայ սրճարանէ մը հրդեհ ծագելով, տակի կողմը գտնուած աղաղձի մթերանոցն և ուրիշ չէնք մը բռնկեցան և ամբողջ այրեցան: Այս չէնքերն ու ապրանքներն ապահովագրուած էին զանազան ընկերութեանց, որոց կրած վնասն է 2450 ոսկի:

*** Ցվր. 1էն մինչև այսօր քաղաքիս և չրջակայից մէջ ապահովագրական ընկերութեանց վնասներն եղած են 23,035 ոսկի. վերի գումարին հետ 25,485 ոսկի ընդդէմ 20,102 ոսկիի 1901ին և 21,821 ոսկիի 1900ին:»

ԲՈՂԷՐԱ.— Նախընթաց օր Գահիրէի մէջ քօլէրայի 29 դէպք և 25 մահ, իսկ Եգիպտոսի միւս մասերուն մէջ 343 դէպք եւ 251 մահ պատահած են:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ներկայ տարւոյ Ապրիլ ամսուան հասոյթը 37,591 դր. աւելի եղած է անցեալ տարուան նոյն ամսուան հասոյթէն:

ՆՈՐԱԿԵՐՏ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐԸ.— Տուային Նախարարութեան լուսանկարիչ հազարապետ Ալի Սամի պէյ սկսած է քաշել Բաղըրճանէի անուշ ջուրին համար չինուած գեղակերտ աղբիւրներուն լուսանկարները, որոցմով ալպօմ մը պիտի կազմէ, զոր Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցանէ յոտս Կայսերական Գահոյից:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻՆ մէջ չինուած գործերուն և կահերուն լուսանկարներէն պատրաստուած գեղեցիկ ալպօմ մը, ըստ սովորութեան, Կայսերական Պալատ պիտի մատուցուի Գահակալութեան տարեդարձին օրը:

ՊԱՂ ՕԴԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑ.— Ինչպէս կ'իմացուի, Մր. Հ. Պէյքըր Պոլսոյ մէջ պաղ օդի մթերանոցներ հաստատելու մենաշնորհ ստացած էր: Սա, Պալըք-Բազարի կողմը նորակառոյց ձկնարաններն վերնայարկը վարձելով, ուզեր է հոն հաստատել պաղ օդի մթերանոցները, և այս մասին Պետական Խորհրդոյ հաւանութիւնը խնդրեր է: Ստացած կ'ըսէ թէ Պետական Խորհուրդը պատշաճ չէ գտեր այս առաջարկը, ըստ որում մենաշնորհի պայմանագիրը կ'տրամադրէ որ արտօնատէրն ո՛չ թէ մթերանոցներ պիտի վարձէ, այլ անկախ մթերանոցներ պիտի կառուցանէ, զորս մենաշնորհի պայմանաժամուն լրանալէն վերջ Կայսերական կառավարութեան թողելու պարտաւոր է: Այս մասին Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան կարծիքն ալ հարցուեցաւ:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Ցլս. 20ին վերջացող չաբթուան մէջ, մետաքսի և խոզակի վրայ հետեւեալ գործառնութիւնք եղած են ի Պրուսա.

	Քիլօ	Գին
Մախուած Թարմ խոզակ,	850	13–15 ղրշ.
Արտածուած արտասահման, մետաքս	9007	215–217 »
Արտածուած » մետաքսի Թափուք	3467	38 »
Արտածուած » մետաքսի Թափուք	4579	8 »

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.— Երէկ տրդէն ծանուցին թէ Կիր. օր, Պուրկազէ կամուրջ եկող 20 թիւ չոգենաւին ուղեւորներէն մանկամարդ Ցոյն աղջիկ մը անձնասպանութիւն փորձած էր, ինքզինք ծովը նետելով, բայց ողջամբ ազատուած էր: Աղջկան մօր յայտարարութեանց նայելով, զոր չոգենաւին ուղեւորք մեծ դժուարութեամբ կրցեր են հանդարտեցնել, որովհետև ի տես աղջկան, ի՛նքն ալ կ'ուզեր անոր ետեւէն ծովը նետուիլ, այս յուսահատութեան չարժառիթն է սիրային յուսախաբութիւն մը, որովհետև աղջիկը Պուրկազցի երիտասարդ մը կ'սիրէ եղեր, բայց երիտասարդը կ'մերժէ եղեր կնութեան առնել զայն:

ԹԱՍՈՍ ԿՂԶԻՆ.— Թասոսէ կ'ծանուցուի թէ նորընտիր կառավարիչ Մուսա Քեազիմ պէյ Թասոս ժամանելով, իր պաշտօնին գլուխն անցեր է: Ժողովուրդը գոհ է որ իրենց կղզին Միւթէսարրըֆութեան բարձրացաւ: Բարեկարգութիւնն ու անդորրութիւնն ամենուրեք կատարեալ են: Նոր Վարչական Խորհրդն ալ սկսեր է իր աշխատութիւնները, և իր առաջին գործն ըրեր է ճամբաներու չինութիւնը: Կառավարիչը քննական պտոյտ մը պիտի կատարէ կղզին մէջ: Մեծամեծ պատրաստութիւնք կ'տեսնուին Կայսերական Գահակալութեան տարեդարձը չքեղապէս տօնելու համար: Մահմուտէի Շարք չոգենաւը Թասոս հանգիպեր է:

ԱՐԿԱԾՈՎ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ.— Իզմիրի ոստիկաններէն Հիւսնի էֆ. արկածով սպաննուեր է հետեւեալ պարագաներուն մէջ: Ածուխի մը վրայ նստած էր, որուն յենարանը պատի մը կրթնած էր, բայց ոտք ելնելու ատեն ռեվոլվէրն ածուխին կառչելով գետին ինկեր և կրակ առեր է, և ոստիկանն սրտէն զարնուեր է:

ՍԻՐՈՊԱՅԷ բերուած պտուղներն ու երչիկները տարրալուծական քննութեան մը ենթարկելու հարկին վրայ խօսելով, Իզատ Ճեռնհաս պաշտօնատան ուչադրութիւնը կ'հրաւիրէ այդ մսեղէն ուտելիքներուն վրայ, որք անիլէնով ներկուած են, և չատ անգամ ալ առողջութեան վնասակար ուրիշ նիւթեր կ'պարունակեն:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվին մայրը, որ օդափոխութեան համար Պոլիս եկած էր, Հօքտեմպերի վերջերը միայն Եգիպտոս պիտի դառնայ:

ԱՓՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ Սանայի վարժարանին մէջ գորգագործութեան ճիւղ մը պիտի հաստատուի:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Անցեալ Եչ. օր Ուրֆայի մէջ երկրաշարժի 3 թեթեւ ցնցում, իսկ Ալպիւթանի մէջ մէկ սաստիկ ցնցում զգացուեր են:

— Նիկոմիդիոյ մէջ եւս անցեալ Եչ. օր թեթեւ ցնցում մը, և յաջորդ գիշերը երկու բուռն ցնցում զգացուեր են:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Էսկի-Զաբթիէի կողմը, սափրիչ Գալուստ աղայի խանութն երէկ առտուան դէմ գող մտնելով, 30 Մէճիտիէ և ուրիշ առարկաներ չորթեր է: Ոստիկանական քննութենէն հասկցուած է թէ գողը՝ Գալուստ աղայի աչկերտն է, Դոնիացի Վասիլ, որ ձերբակալուած է:

ԱՐԿԱԾ.— Դեղավաճառ Քեռզիմ պէյի գործակատար՝ Գրիգոր աղա Ալլահվէրտեան երէկ ժամ 10ին միջոցները երբ Ղալաթիոյ մաքսատունէն քանի մը մետր դէպ սայլով մը Պոլսոյ վաճառատունը փոխադրել կուտար, կամուրջին վրայ ձիերէն մին սահելով կ'իյնայ, և սայլին ետեւ առաջ չարժելէն անուներէն մին եւս վար գլտորելով՝ Գրիգոր աղայի կուրծքին կը հանդիպի և կ'վիրաւորէ զայն: Ոստիկանութիւնը Զ. չրջանակի Թաղապետութեան հիւանդանոցը փոխադրած է զայն, ուր այժմ կ'դարմանուի:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Գ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՄԵՍԻՆԱ, Օգոստ. 25.— Քանի մը օրէ ի վեր չարժացոյց գործիները կը նչանակեն երկրաչարժի ցնցումներ, բայց ժողովուրդը չզգար զանոնք:

ՆԱՍԻՈՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՐՆԻԷԻ

ԲԱՐԻԶ, Օգոստ. 25. — Պարսից Շահն այս առաւօտ Լոնտոնէ Բարիզ դարձաւ:

— Տերակոյտի հանրապետական անդամ Մ. Բառիւք մեռաւ:

— Մ. Լուպէ յառաջիկայ Եչ. օր, Օգոստ. 28, Մոնթէլիմառ պիտի երթայ:

ԴՐԵՍՏ.—Դրեստի ընդհ. դատախազը, Բարիզէ տրուած հրամաններուն վրայ, այսօր ձերբակալել տուաւ Մ. Բրօքը, Միաբանական դպրոցներու փակման դէմ ընդդիմութեան կազմակերպիչը: Ուրիչ ձերբակալութիւններ եւս պիտի ըլլան: Ցանցաւորք պիտի դատուին իբրեւ օրէնքին գործադրութեան հակառակող:

ՊԵՐԼԻՆ. — Նչանաւոր գիտնական Վիրխովի վիճակը չատ ծանրացաւ: Մահը մօտալուտ է:

ՎԻԵՆՆԱ.—Բարդէնպերկի դքսուհին մեռաւ այս առաւօտ:

ՀՌՈՄ.—Ռուս դեսպան Մ. Նէլիտով պաշտօնապէս ծանոյց Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին թէ Զարն Հռոմ պիտի այցելէ Ցուլնուարին:

— Թագաւորն ու Թագուհին ձմրան մէջ պիտի այցելեն Բարիզ:

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերման Թերթերը խըստիւ կ'խօսին Հռոմի կէս-պաշտօնական Թրիպիւնա լրագրին հրատարակած այն յօդուածին վրայ, որուն մէջ կ'թուէ Եռրեակ Դաշնակցութեան զինուորական աննպաստ հանգամանքները Իտալիոյ համար, ինչպէս նաև այն առաւելութիւնները զորս Իտալիա պիտի քաղէ Երկեակ Զինակցութեան հետ դաշնակցելէն:

ԹԱՂԱԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, Օգս. 23.—Լուր կայ թէ Ալֆոնս ԺԳ. Թագաւորը Պերլին պիտի այցելէ մօտերս: Կ'կարծուի թէ Աւստրիոյ արքունիքին ալ այցելութիւն տայ: Ճշտուած է. ձմեռը Գան և Իտալիա պիտի երթայ և գարնան Ֆըրանսա:

ԼՈՆՏՈՆ, 23.—Նախագահ Բուզվէլտ երկչաբաթական ճամբորդութեամբ ընտրական պայքար պիտի սկսի Կեդրոնական Միացեալ Նահանգաց մէջ և այդ միջոցին 40 տեղ ճառեր պիտի խօսի, մասամբ՝ իր սալօն-վակօնին գաւթակէն: Ընտրութեանց գլխաւոր տեղին է Մէյնի նահանգը, ուր հանրապետական ամէն ճարտարութիւնը պիտի գործածէ դըրըզդներուն դէմ: Բուզվէլտ երէկ Հարթֆորդի մէջ բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որ արտաքին քաղաքականութեան մասին բաւական կարեւոր է: Ամերիկա պիտի բանէ իր խոստումներն հանդէպ Քուպայի, և փոխադարձաբար պահանջող պիտի ըլլայ: Ֆիլիփինեանց մէջ Մորօները պիտի պատժուին և տեղակալութեանց վերջ պիտի դրուի: Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը մտադիր է ժամանակէ Զինատանի առեւտրական զարգացման:

ՊԵՐԼԻՆ, Օգոստ. 23.— Ֆօսիչէ Զայթունկ կ'գրէ թէ Լորտ Մինթօի և Բորդուկալի կառավարութեան միջև կատարուած բանակցութեանց արդիւնքն եղած է Բորդուկէզ և Հորաւ. Աֆրիկէի անգլիական նաւահանգիստներուն միջև մաքսային դաշնակցութիւն մը, ասկէ զատ Շվազիլանտի սահմաններէն մինչև ծովեզր երկաթուղայ չինութեան համար պէտք եղած հողերուն թողումը:

ԼՈՆՏՈՆ, Օգս. 23.—Ստանտըրտի Թղթակիցը կ'հեռագրէ Պրիւսէլէն թէ անհաչտելին Քրիւկէրէ, Լէյտսէ և Ուէյցէ զատ ուրիչ ամէն երեւելիք մինչև տարւոյս վերջն Աֆրիկէ պիտի դառնան. Ֆիչէր, Վէսէլս, Վօլմարանս օրինաւորապէս հաւատարմութեան երդում պիտի ընեն բրիտանական կառավարութեան: Պօթա ըսած է թէ հարաւային Աֆրիկէի մէջ ապրիլ ուզող ամէն քաղաքացւոց պարտաւորութիւնն է յարգել Պետութեան օրէնքները, հետեւիլ անոնց և Էտուարտ Թագաւորին հաւատարիմ հպատակներն ըլլալ: Ասկէց զատ ուրիչ որ և իցէ քաղաքականութիւն վնասաբեր է Պօէրներուն:

ՊՐԻՒՍԷԼ, Օգս. 23.—Պօթայի բնակարանն չրջապատուած է միչտ իր համակիրներէն, որք չարունակ խանդավառ ցոյցեր կ'ընեն: Պօթայի ընտանիքն ու այլոն Լուքաս Մէյէր գերեզմանատունը գացին, ուր պահուած է զօրավարին զմռսեալ մարմինը պզտիկ դագաղի մը մէջ: Պօթա երկար ատեն մտամփոփ աղօթելէ ետքը պսակներ դնել տուաւ: Գերեզմանատունէն վերադարձին իր համակիրք, անցորդք և հեծանուորդք խանդավառ ցոյցեր ըրին: Պօթա ամէն օր ամէն երկրէ համակրական բազմաթիւ հեռագիրներ և նամակներ կ'ընդունի:

ՊԵՌՆ, Օգս. 23.—Ժընէվի հնագիտական թանգարանին վերատեսուչ Տիւնան, 30 տարեկան, որ անցեալ Եչ. առանձին Սավուայի Մօն Բլէօռէօր (3706 մեթր) լերան վրայ ելած էր, երէկ անկենդան մարմինը գտնուեցաւ գլուխը իրանէն բաժնուած. լեռնէն վար սահած էր:

ԲԱՐԻԶ, Օգոստ. 23.— Նախագահ Լուպէ այցելութիւն տուաւ այսօր Սպանիոյ Մայր Թագուհւոյն: Տեսակցութիւնը չատ սիրալիր եղաւ և 40 վայրկեան տեւեց: Նախագահին մեկնելէն անմիջապէս ետքը արտաքին գործոց Նախարար Տէլքասէ այցելութեան գնաց Մայր-Թագուհւոյն և երկար տեսակցութիւն մ'ունեցան:

ՊԵՌՆ, Օգոստ. 23.—Զուիցերիոյ երկաթուղեաց վարչութիւնք որոշած են Քիասօէն մինչև Շաֆհաուզէն Իտալիոյ Թագաւորին գտնուած կառախումբէն առաջ, ուրիչ փոքր մը քալեցնել, ճամբուն ճարտարական ապահովութեան համար:

ՍՈՃԱՆՆԵՍԲՈՒՐԿ.—Շատ մը Բօֆէրներ այս կամ այն կերպով զէնք ձեռք ձգած ըլլալով սպիտակամորթները կ'վախնան, որովհետև անոնց քով քովի բնակելու ստիպուած են, առանց իրենք ալ զէնք ունենալու: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ ժամանակն եկած է որ Հարաւ-Աֆրիկէի մէջ ամէն բնիկ զէնքէ զերծ ըլլայ:

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Հանքէուէյէ Շանկայ հասած պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Եու-Նանի մէջ նոր քէն հալածանք սկսաւ Քրիստոնէից դէմ: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ երկու Միսիոնարներ ալ, Մ. Լէվիս և Մ. Պիւա սպաննուեր են, բայց այս լուրը չէ հաստատուած դեռ:

— Հաւաստի աղբիւրէ լուր կ'առնուի թէ Քուանկ Սիւի նոր կառավարիչը գաղտնի հրաման ստացաւ Խնամակալ կայսրուհիէն՝ կարելի եղածն ընելու փուռթով պատժելու համար բարենորոգիչ Քան-Ժիւ-Վէյը:

— Դիւէնձինի առժամանակեայ կառավարութենէն առանձնաչնորհումներ ստացող անձինք կ'փորձեն ազգեցութիւն բանեցնել փոխարքայ Եուան. Շի. Քայի վրայ՝ որ հաստատէ իրենց տրըուած հրովարտակները: Փոխարքան ըսաւ թէ բոլորովին հակառակ է տըրուած առանձնաչնորհումներուն:

Ց. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ

Բարձրագոյն դասընթացք Բ. տարւոյ համար

Գին 6 ղրշ.

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Ե. ՀՕՇԵԱՆ

Գատըգիւղ եկեղեցւոյ մօտիկ, Կաղի ընկերութեան դիմաց թիւ 24, ամէն օր առաւօտէ մինչև երեկոյ իր դարմանատան մէջ կ'գտնուի, կիրակի օրերը ժամադրութեամբ: 10–6

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Օտեսայէ կ'գրեն Լէվընդ Հէրըլտի թէ «Մանուկպէյ իչխանն իր քաղաքային ապարանքին մէջ մեռաւ յՕտեսա անցեալ Դչ. 46 տարեկան, և իր մարմինն Օգոստ. 4/17ին դրուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ ի Կանքեօղի, Պեսարապիա: Մանուկպէյեան ընտանիքը բնիկ Թուրքիացի Հայ են, ինչպէս անունէն ալ կ'հասկցուի, Մանուկ, անգլիերէն Էմմանուէլ, և Պէյ՝ Թուրքիոյ յատուկ պատուոյ տիտղոս: Հանգուցեալն ամուրի էր, և իչխանական (Քնեազ) տիտղոսն ունեցող երրորդ և վերջին անդամն եղաւ նոյն գերդաստանին: Նիքոլա Ա. Կայսրն էր որ 1830ին այս Քնեազ տիտղոսը չնորհեց գերդաստանին հիմնադրին: Մանուկպէյ կ'թողու երեք քոյրեր, որք են՝ իչխանուհի Մորի Մանուկպէյ, Մարքիզուհի տի Սքիոտնի (իտալացի) և Հագֆէլտ Կոմսուհին (գերմանացի), որք երեքն ալ, նաև Սքիոտնի Մարքիզն և Հագֆէլտ Կոմսը, ներկայ են այսօր (17 Օգոստ.) յուղարկաւորութեան արարողութեան: Հանգուցեալոյն մայրը Դէլեաննեանց գերդաստանէն էր, քոյր հանգուցեալ հայազգի Կոմս Դէլեանովի, բազում տարիներ կրթական Նախարարը Ռուսական Կայսրութեան: Մանուկպէյեանք Պեսարապիոյ մէջ ամէնէն ընդարձակ և ամէնէն կարեւոր կալուածներն ունին, և ամէնէն հարուստն են նոյն Կուսակալութեան ագարակատէրներուն մէջ: Հանգուցեալ իչխանը, Գրիգոր Ցովհաննէսեան Մանուկպէյ, տարեկան 800,000 րուպլի զուտ եկամուտ կ'ստանար: (Մօտ հարիւր հազար լիրա տարին:) Կանքեօղիի ընտանեկան ապարանքը Պեսարապիոյ կուսակալութեան ամենագեղեցիկ դղեակն է, և Մանուկպէյեանք իրենց հողերուն վրայ հինգ հազարէ աւելի գեղացի վարձակալներ ունին, նախկին ճորտեր, և այժմ լոկ վարձակալ: Մանուկպէյ իր չարժուն և անչարժ ստացուածքին ամբողջութիւնը, հաւասար բաժիններով, թողուց իր երեք քոյրերուն, և հաւանօրէն, քոյրերն անմիջապէս պիտի ծախեն ամէն բան և արդիւնքը պիտի բաժնեն մէջերնին, քանի որ ո՛չ մին Ռուսիոյ մէջ կ'բնակի:»

ԾԱՆ. ԽՄԲ.—Հանգուցեալը ծանօթ չէր Հայ չրջանակներուն մէջ, թէպէտ Պոլսոյ և Տփղիսի այնքան մօտ տեղ մը կ'բնակէր, և իր Պեսարապիոյ կալուածներն ալ այնքան մօտ էին Ռումանահայ գաղութին բնավայրերուն: Բարեգործական ձեռնարկներուն մէջ հանգուցեալոյն անունը լսուած չէր: Ընտանիքը չատոնց օտարացած պէտք է ըլլայ, և արու ժառանգորդ չմնալուն համար, ընտանիքին անունն ալ կ'կորսուի, և անոր հարստութիւնը Ռուսիային դուրս կ'երթայ:

Աֆրիկեան Տրիպոլսէն Օգս. 4/17 թուով կ'գրեն մեզ թէ տեղւոյն ազգայնոց հոգեւոր խնամքէ զուրկ վիճակը կ'չարունակէ: Ո՛չ եկեղեցի ունին, ո՛չ կղեր: Ամուսնացողներ կան, պսակող չկայ: Մեռնողներն առանց արարողութեան կ'թաղուին: Տղաք անկնունք կ'մեծնան: Ցոյն կղերն ո՛ և է ծառայութիւն չըներ, յուսալով այս կերպով ամենքը մէկէն Օրթոտոքսութեան դարձած տեսնել: Առաջները, յոյն կղերն ի հարկէ իրեն դիմող Հայերը կ'պսակէր ալ, կ'թաղէր ալ, կը կնքէր ալ, թէև հակիրճ ձեւով, բայց վերջապէս բան մը կ'ընէր: Աղեքսանդրիոյ եպիսկոպոսին դրած արգելքէն ի վեր, յոյն կղերն ո՛ և է ծառայութիւն չըներ Հայերուն: Մինչև իսկ անցեալ օր յԱփրիկեան Տրիպոլիս մեռեր է տեղւոյն Ցոյն եկեղեցին իր առատաձեռնութեամբը չինող Հայազգի Գաբրիէլ Լուքայի քոյրը, և յոյն կղերը, հակառակ բոլոր յոյն ժողովրդեան խնդրանքին, թաղում չէ կատարեր, և խեղճ Հայուհին առանց կրօնային արարողութեան թաղուեր է:

*** Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ զինուորական բժիչկ դեր-հազարապետ Սեպուհ էֆ. Իւթիւճեան անցեալ տարի Պոլիս գտնուելուն առթիւ կ'խորհրդակցի Ս. Պատրիարք Հօր հետ, Նպաստաւոր պատասխան կ'ընդունի ու կ'խոստանէ տեղւոյն գաղթականութեան, որ մեծ հրճուանք կ'զգայ, բայց դարձեալ Հայ քահանայ կամ վարդապետ չերթիր հոն:

*** Բէնղազիի մէջ Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ 200ի չափ ազգայնոց հոգեւոր անխնամ վիճակին վրայ գրուածներէն զգածուելով, Մարաչէն Արչակ աւագ սարկաւագ Մարտ 2/15 թուով հետեւեալ նամակն ուղղեր է Աֆրիկեան Տրիպոլիս դեր-հազարապետ Տքթ. Սեպուհ էֆ. Իւթիւճեանի.—

«Դէորգ էֆ. Նազաչեանի վերջին ժամուն պատահածին վրայ կարդալով չատ վիչտ զգացի որուն մէջ Բէնղազիի 1,501, թիւ 4 Սեպտ. 1901 Դչ. աւուր թերթին մէջ և. կրկին նոյն լրագրոյն 1,573 թիւ թերթին մէջ, որ գրուած էր Վ. Բ. ստորագրութեան տակ:

«Գալով այժմ ես բնիկ Կ. Պոլսեցի, բան մը խորհեցայ, արդեօք ձեզի ընդունելի՞ է: Ի՞նչպէս կուգայ այս առաջարկս: Ես 1886 թուականին Ս. Երուսաղէմ գացի, և անդ մնալով 5 երկար տարիներ, 1891 թիւին մեկնելով ուղղակի Կիլիկիա գացի, և անդ մէկ տարի կենալով, 1892 Մարտ 24ին Զէյթունի Ս. Կարապետ վանքին մէջ Տ. Նիկողայոս եպսկ.էն աւագ սարկաւագ ձեռնադրուեցայ, և հրամանաւ հանգուցեալ Մկրտիչ Կաթողիկոսին Կ. Պոլիս գացի 1894ին, և անդ մնալով 1901 Ցուլիս ամսուն Պոլսոյ Կրօնական Ժողովէն որոչեց դարձեալ Զէյթուն իմ վանքս երթալ, ես ալ հնազանդեցայ, Ցուլիս 5ին Կ. Պոլսէ մեկնելով ուղղակի Զէյթուն գացի վանքը, բայց վանքն հրոյ ճարակ ըլլալուն անբնակելի վայր մը դարձած էր այժմ: Վերջապէս, Տ. Նիկողայոս Սրբազանն ալ վանք չկայ որ զքեզ կուսակրօն քահանայ ձեռնադրեմ ըսելով կ'յետաձգէ զիս, ես ալ այժմ որոչեցի Աֆրիկեան Տրիպոլիս գալ և ձրիապէս ձեզ ծառայել: Ես պատրաստ ունիմ իմ սեփականէս եկեղեցւոյ զգեստ ու գրեանք և այլ ինչ որ պէտք է եկեղեցւոյ մը համար ամբողջ ունիմ, և ես գիտեմ լաւ յունարէն խօսիլ, և եթէ եկեղեցի ալ չինելու պէտքութիւն ըլլայ, իմ կողմէս 50 ոսկի կ'նուիրեմ ի յիչատակ ծնողացս, և ես ունիմ մի սեփական տուն ի Կ. Պոլիս որ վարձու տուած եմ, ամէն ամիս 7 մէճիտ կ'ստանամ: Ասոնք կարող էք հարցնել Կ. Պոլիս Գրիգոր Ծ. Վ. Արարդեանէ Պատրիարքարանի միջոցաւ. ալ միմիայն ինձ կ'պակսի կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուիլ, թէ որ աչխատիք Պատրիարքարանէն հրաման մը հանել տալ իմ ձեռնադրութեանս համար, ամենայն սիրով պատրաստ եմ գալ ձրիապէս ծառայել ձեզ: Ահա՛ իմ պայմանագրութիւնս առ ձեզ այս է, թէ որ զիս հարցընէք, առ այժմ Մարաչի Ս. Քառասուն Մանկանց եկեղեցին կ'գտնուիմ իբր հիւր. եթէ Պատրիարքարանը գրել ձեզ ձանձրութիւն կ'ըլլայ, անմիջապէս հանրագրութիւն մը պատրաստեցէք և ղրկեցէք Ուլնիոյ Ս. Աստուածածնայ վանուց վանահայր Տ. Կարապետ եպսկ. Բէչէճեանի ղրկեցէք և ինձ ալ նամակով մը իմաց տուէք. ես ձեռնադրուելուս պէս անմիջապէս ուղղակի ճամբայ կ'ելնեմ իմ հօտս հովուելու:»

Մնամ բարեւօք ձեր ամէնուն
Արչակ Ա. սարկաւագ Մէհրդատեան

ԾԱՆ. ԽՄԲ.— Արդի՞ւնքը: Արդիւնքը սա՛ կ'ըլլայ որ այս նամակը գոհութեամբ կ'կարդան տեղացիք, և անմիջապէս կ'գրեն Պատրիարքարանի, Կրօն. Ժողովոյ կողմէ պարտապատշաճ տնօրէնութեան համար: Մինչև այսօր, պատասխան չէ ղրկուած Պատրիարքարանի կողմէ: Ասիկա զարմանալի է: Եթէ չէ ընդունուած սարկաւագին առաջարկը, գոնէ գրելու չէ՞ տեղացիներուն որ պարապ տեղը չսպասեն: Այս ատրճան լռութիւն անտարբերութիւն չէ՞ մեկնուիր միթէ, և բան մը կրնա՞նք ըսել այն ազգայիններուն որք հոն կրօնափոխ եղեր են վերջերս, կրօնային անանուն կացութենէ մը ազատուելու համար:

*** Պատրիարքարանի լռութենէն յուսահատ, Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ ազգայինք հանրագրութեամբ մը դիմեր են Աղեքսանդրիոյ Ցոյն Պատրիարքին, որ հաճի երկու քոյր Եկեղեցիներու միջև չկայ հաստատուած արգելքը բառնալ, յիչեցնելով որ գաւառներու մէջ ուր որ յոյն կղեր չկայ, Հայ կղերը նոյն օգնութիւնը չի զլանար Օրթոտոքսներուն: Մարդիկը չատ լեզու թափեր են այս գրութեամբ, բայց ո՛չ իսկ երկտող պատասխան մը ստացեր են:

Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան այսօր կ'այցելէ Դատական Նախարար Բարձր. Ապտիւրրահման փաչայի:

—Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան հանգուցեալ Այտընեան Աբբահօր մահուան առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրն ցաւակցութիւն յայտնած ըլլալով, նոյն Միաբանութեան աթոռակալ Թադէոս Վրդ. Թոռնեան չնորհակալութեան գիր մը ղրկած է Ս. Պատրիարքին:

—Վանայ Վարագայ Որբանոցի քըննութիւնը կատարուելով, 10 ընթացաւարտներու վկայականաց բաչխումը կատարուեր է վայելուչ հանդէսով մը: Որբանոցը պիտի վերաբացուի Սեպտ. 2ին: Շրջանաւարտք մեկնած են Որբանոցէն:

—Ուսումնական Խորհրդոյ անդամներէն ոմանք երէկ առաւօտ գումարուեցան Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, և դպրոցական մի քանի ստիպողական գործերու կարգադրութիւններ ըրին:

—Արուչեան էֆ. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ և հրաժեչտ տուաւ: Վաղը կ'մեկնի Մայրաքաղաքէս, թէև Սանասարեան Վարժարանի փոխադրութեան խնդիրը կ'մնայ հոն, ուր էր Արուչեան էֆ.ի մայրաքաղաքս գալէն առաջ:

—Ուսուցչաց Քննիչ Ցանձնաժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ Ուրբաթ օր: Մասնագէտ ուսուցչաց քննութիւնը տեղի պիտի ունենայ նոյն օր:

—Խրէն Եպսկ. Մխիթարեանի մէկ կրօնական նոր աչխատասիրութիւնը, որ երեք մասերէ կ'բաղկանայ, «Հաւատք և գիտութիւն.—Քրիստոնէութիւնը տիեզերաց կազմակերպութիւնն ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ.—Ո՞վ էր Ցիսուս.—» Ցանձնուած է Կրօնական Ժողովոյ ուչադրութեան: Ուրֆայի նախորդ Առաջնորդին՝ իր այս ալեւոր հասակին մէջ՝ գրական աչխատասիրութեամբ պարապիլը գնահատուած է Պատրիարքարանէ:

—Թիրէպոլուէ կ'գրեն մեզ թէ «տեղւոյս Հայերը 100 տունի չափ, կիսով բարեկեցիկ, աղջկանց վարժարան չունին և մանչերու վարժարանին ալ հոգ չեն տանիր: Կարող դասակարգը չուզեր դրամ վճարել կրթութեան համար: Դպրոցական նախորդ չրջանին, քանի մը աչխատող Հոգաբարձուներ կային, բայց տիրող ընդհանուր անտարբերութենէն վհատելով քաչուեցան»:

—Տփղիսէ կ'գրեն.—«Ներսիսեանց Մարիամեան որբանոցների խնամատար վարչութիւնը, ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ևս հրատարակած է նոյն որբանոցների օգտի նկարչական և երաժշտական աչխատութիւններ. Նիւթերը կ'ընտրուին գեղարուեստագէտ մարդկանց հաւանութեամբ, և ձայների մեծամասնութեամբ կ'հրատարակուին նիւթերն և կ'նչանակուի մրցանակաբաչխութիւն: Այս տարուան մրցանակաբաչխութենէն մինակ մեր ազգայիններէն Պր. Եղիչէ Պաղտասարեանն ստացեր է երկրորդ կարգի մրցանակը կուրծքին կրելու չքանչանով: Տեղւոյս թերթերէն մին կ'ըսէ թէ «ի միջի այլոց աւելորդ չէր լինել յիչելու որ նոյն որբանոցների խնամատար մասնակից անդամներ Հայերից եղել են ընդամէնն անցեալ տարի 34 հոգի»:

—Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձու Տքթ. Նազարեան պէյ, երէկ Հիւանդանոցի բոլոր յարկերն այցելելով, քննեց հիւանդաց վիճակը:

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	31 18½
Ամէնէն բարձր գին	»	31 26½
Ամէնէն վար գին	»	31 18
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	116 62½
Ամէնէն բարձր գին	»	117 25
Ամէնէն վար գին	»	116 50
Թրամվայ	»	153 —
Ամէնէն բարձր գին	»	153 —
ԲԱՑՈՒՄ	Օգս.	13/26
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	31 18
» » » » ժամ 5ին		31 19
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	116 75
» » ժամ 5ին		116 62¼
Թրամվայ	ֆր.	150 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	545 —
» պարտաթ.	ֆր.	496 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	259 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	3 75
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 —
» ութ օրուան	»	3 —
Ռումէլիի Երկթ. »	ֆր.	1 50
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 01
Քօլ էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 03
Քրիմէց	»	51 06
Մէթալիք	»	102 —
Ռուպլ Թղթադրամ	»	8 60½
ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ		
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	108 35
» » » առտ. Թղթ.	»	108 25
» չէք	»	109 25
Բարիզ 3 ամիս Պնք.ի Թղթ.	ֆր.	23 11¼
» » » Առևտ.	»	23 17½
» չէք	»	22 96¼
Վիեննա չէք	քուրօն	21 87
Պերլին չէք	մարք	18 67
Օտեսա չէք	րուպլ	8 59

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Օգս. 25		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	54 75
» » » Գ.	»	30 50
» » » Դ. } բաց.	»	28 50
) գոց.	»	28 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 50
Եգիպտական միացեալ	»	109 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	95 12
Այտընի Երկաթուղի	»	14 50
Փոխառութիւն Դասապա	»	81 —
» Հելլենական 1881	»	40 50
» » 1884	»	40 50
Մոնօբոլ »	»	43 —
Գալկէր. փոխառթ. 1888	»	91 —
» » Նոր 1892	»	91 —
Փոխառ. Բարիզի վրայ	»	25 33¾
Թրամվայ	»	6 12
Դրամագլխ.		3 —
ԲԱՐԻԶ, Օգս. 25		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ա.Ո.	28 85
} գոց.	»	28 85
» » » Դ.	»	30 60
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	119 25
Օսմ. Կայս. Պանքա Գ.Կ.	»	565 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101 15
Քրէտի Լիօնէ	»	1085 —
Պանք տը Բարի	»	1050 —
Սպանիական արտաքին	»	82 60
Իտալական Ռանթ Գ.Կ.	»	102 55
Թրամվայ	»	157 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 180
Դրամագլխ. Ֆրանս. Պանքայի		3 --
ՊԵՐԼԻՆ, Օգս. 25		
Անատօլուի Երկաթուղի	»	102 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	114 20
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.		28 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 335
Դրամագլխ.		3 —
ՎԻԵՆՆԱ, Օգս. 25		
Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 18
» Լոնտոնի վրայ	»	239 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 70
Օսմ. Ռէժի	»	316 —
Դրամագլխ.		3 ½

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

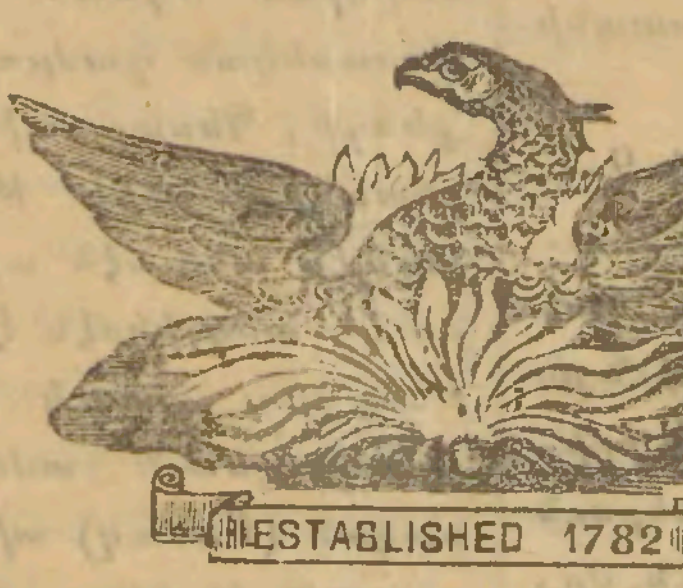
ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոցս որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԻԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ոսկ հրդեհի ապահովութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն և պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Ռոյալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.

Դրամագլուխ և պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝

Լիվըրբուլ, 1 North John St.

Լոնտոն, 28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեանս սկզբունքն է վնասուց անմիջական և արդար վճարում որով ամբողջ վաճառականաց վստահութիւնը գրաւած է։

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ ՊՈՆՏ ՍԵԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ. Բիւյիւք Թիւնէլ Խան, Իա.

ԱՆՏ. ԹԷԼԵԱՆ Փոխ-Գործակալ ի Պոլիս Մաթէօ Խան, Թիւ 24.

Փոխ-Գործակալ յԱդրիանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իքիզարուլու Խան.

Ռուբէն Փոխ-Գործակալութիւն Թուրքիոյ [illegible]

ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԷՐՋԻ

Աշխարհի հզօրագոյն ծովային ապահովագրական ընկերութիւն

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք և դրամ ծովային արկածոց դէմ. — Գիներն խիստ չափաւոր։

AGENTS: — Bond Sellar & Cᵒ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Կ. Պոլսոյ ոգելից ըմպելիներու Տեսչութիւնը, 28 Յունիսէն (Հ. Տ.) սկսեալ իր գրասենեակներն հաստատած է Ղալաթիոյ քարափին վրայ, Նախկին Լոյտ խանի մէջ, այս նպատակաւ վարձուած երկրորդ յարկը։ Հետեւաբար, կ'ծանուցուի թէ յիշեալ Տեսչութեան գրասենեակները նախկին Լոյտ խանը փոխադրուած ըլլալով՝ Տեսչութիւնն իր գործերուն սկսած է։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

29/11 Օգս. 1902. 8–4

ԱԶԴ. — 1318 Սեպտ. ամիսը, այսինքն ոգելից ըմպելիք ծախող խանութներու տուրքին երկրորդ վճարման ժամանակը մօտենալուն առթիւ, Հանր. Պարտուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ Պոլսոյ և արուարձաններու մէջ ոգելից ըմպելիք ծախող խանութպաններուն թէ մասնաւոր կանոնագրին 14րդ յօդուածին տրամադրութեան համեմատ պէտք է Օգոստոս ամսոյ մէջ անձամբ ներկայանան Ոգելից ըմպելեաց Տեսչութեան, որ փոխադրուած է Ղալաթիա, քարափին վրայ, Լոյտ խանի Բ. յարկը, և ստանան օրինական արտօնագիրը։ Անոնք որ չեն ներկայանար մինչև Սեպտ. 1, օրէնքին տրամադրած պատիժներուն պիտի ենթարկուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

30/12 Օգս. 1902.

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը կ'ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին աշակերտներուն թէ սոյն վարժարանը պիտի վերաբացուի 1902, Սեպտ. 4/17 Դշ. օր և թէ դասերն ալ նոյն օրը պիտի սկսին։ Հետեւաբար Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը կ'հրաւիրէ Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանին առաջին ու երկրորդ կարգերուն աշակերտները, որ յիշուած օրը ներկայ գտնուին նոյն վարժարանին մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

29/11 Օգս. 1902. 15–3

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ թէ իրեն ուղղուած թղթակցութիւնները, կարճ ըլլան թէ երկար, չի կրնար ետ տալ։ Այս կամ այն թղթակցութեան չհրատարակուելուն վրայ բացատրութիւններ ալ չի կրնար հաղորդել։ Նաեւ, խմբագրութիւնը կ'խնդրէ՝ շատ մը նամակներու ս՛ և է պատասխան չըլլալուն համար։

ԳՈՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Մենաշնորհեալ պատիւ) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչի
) Հայթայթիչ արքայական տան Ն. Վեհ. Յունաստանի Թագաւորին

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ Գ. ԱԹԱՆԱՍ Մ. ՔԱՂՕԽՐԻՍԹՕ

Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Ղալաթա

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէէ միւլքի պայեա օլունաճագ էվանիի մաաէնիէ վէ զէճահիրինին միւնագասասընա պուշլանըլաճաղընտան իթթայա թալիփ օլանլարըն թէէմինաթ ագչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհիպէն Խ. զինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 աղուսթօս 318. 3–1

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Մահմուտ-Փաշայի ճըշիլը, Թ. 271

Վաճառատանս մէջ կ'ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մ'ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշներն և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կ'պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կ'գտնուի նաեւ ֆնտըգ և ուրիշ տեսակ չաքարներու նոր մթերքները։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւններ մեծ փութով կ'կատարուին։ Գիները չատ աժան են։

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐԸ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ — ՌԺՂՌԵ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ · ՍՕՍՈՒՐԻՆ ՕՍՏ

Դրամագլուխ և պահեստ 7,400,000

Շէնքի, կարասիի, ապրանքի եւն. ապահովագրութեան համար դիմել

ԿՐՕՆՈՒԷԿ, ՏԸՆԼՕՔ և Ընկ.

8, Փօճամաճ օղլու խան, Պոլիս

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՈՍԿԵՂԷՆ ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

360 ԵՐԵՍ

Խիստ կարճ ժամանակի մէջ կ'ուսուցանէ կարդալ և հասկնալ, խօսիլ ու շարադրել։ Դիւրին և զուարճալի կերպով։ Կեդրոն Ց. Մատթէոսեան տպարան։

Գին 20 դհ. 30–17

ՏՔԴՐ. Պ. ԱՓՐԻԿԵԱՆ

Ի Վիեննա հաստատեալ

Հիւանդներուն խորհուրդներ կուտայ, և կ'առաջնորդէ Եւրոպայի ամէնէն նշանաւոր Մասնագէտներուն քով, զորոնք անձամբ կ'ճանչէ։ Կ'խօսի, իր մայրենի լեզուէն զատ, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, գերմաներէն և անգլերէն։

Հասցէ Dr. P. AFRIKIAN, Wien, 8 Dorotheergasse, III stock. 50–27

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cᵒ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և չքնաղ մեդալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

Ղալաթա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եռեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի ՄԹասիոնին դիմաց Թիւ 13.

Սկիւտար, Չարշի Պօյու.

Կեդծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՍԵՂԲՈՍ ԽԱՆ ԹԻՒ 5—7

Հայերէն, Գաղղ. և Տաճկ. դպրոցական դասագրոց ու պիտոյից համար մեծաքանակ մթերք, նուէրի գիրքեր եւ Վիէննայի-Լոզանի աշխարհացոյց մեծադիր քարտէսներու, բուսաբանական և կենդանաբանական պատկերաց ընտիր հաւաքածոյ մը՝ նմուշներով միշտ պատրաստ կայ։

Նոր հրատարակութիւնք

Սանտխէնոջ — Սրբազան պատմութիւն Նոր Ուխտի, պատկերազարդ, 4 ղրշ. — Թօֆճեան — Նոր ընթացք Ֆրանսերէն լեզուի, 4 ղրշ. — Զօհրապ — Նամակագրութիւն Գաղղ. Տաճկ. $12^{1}/_{2}$ ղրշ.։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ամէն կարգի նիւթերու և ՖՐԷՕՊԷԼԵԱՆ նուէրներու միակ կեդրոնատեղի։ 95

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Նᵒ 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (72)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՋՈՀԵՐԸ

ԳԻՐՔ Բ.— ԴՐԱՄԻ՛ ԹԷ ՍԻՐՈՅ ՋՈՀԵՐԸ

ԾԳ.

—Ծի՛շդ է, ըսաւ Պալտօնի։ Սատկ ունի՞ք։

=1000 ֆրանքի չափ։

—Պէտք եղածէն աւելի է։ Վաղուընէ, քարափ կ'երթաք։ Հոն պիտի տեսնէք խանութ մը, որու տէրը կենդանիներու մորթն յարդով լեցնելու գործով կ'զբաղի։ Խանութին վրայ ինքնանրկ առիւծ մը կայ իբր նշանակ։

=Այդ խանութը գիտեմ։

—Ներս կ'մտնէք, Իւրպէն Սպէրօնին կ'հարցնէք և կ'ըսէք թէ Ճուլիօ Պալտօնին զրկեց ձեզ։ Իւրպէն իտալացի մ'է, որուն մասնագիտութիւնն է արուեստական աչքեր շինել։ Ձեր յանձնարարութիւնը կ'ընէք և կանխիկ կը վճարէք։ Կանխաւ ըսեմ թէ քիչ մը սուղ պիտի ըլլայ, վասն զի թէ՛ աշխատութիւնը պիտի վարձատրէք թէ անոր լռութիւնը պիտի գնէք։

ԾԴ.

=Ա՛հ, մրմռաց Բիէռ Բառնօ, սակարկութիւն չեմ ըներ։

—Ըսածներէս բան մը պիտի չմոռնա՞ք։

=Ձեր խօսքերն յիշողութեանս մէջ քանդակուեցան։

—Ուրեմն մէկ յանձնարարութիւն միայն ունիմ ձեզ ընելիք։ Եթէ ե-րախտագէտ էք, եղէք ինձ համար ինչ որ էք այսօր,—թարեկամ մը։

=Բարեկամութիւնս պիտի աւելնայ երախտագիտութեանս։

—Կ'մաղթեմ որ այնպէս ըլլայ։ Իտալերէն քերականութիւն մը և բառարան մը գտէք և վաղուընէ աշխատինք միասին։

Ճաշի ժամն եկաւ։ Բիէռ ոտք ելաւ իր պաշտօնին գլուխն անցնելու համար։ Ուղեղին մէջ ամէն բան տակն ու վրայ էր։ Անակնկալ ապագան զոր Պալտօնի պատկերացուցած էր իր առջև, կ'շլացնէր զինք։ Հաղիւ կ'հաւատար եւ սակայն անկարելի էր տարակուսիլ։ Հետեւեալ օրը, Բէէռ Կօյնէի ապանիչը օգտուելով իր վայելած ազատութենէն, քարափ գնաց, Իւրպէն Սպէրօնին գտաւ, Ճուլիօ Պալտօնիի կողմէ գալն ըսաւ եւ իր այցելութեան պատճառը բացատրեց։ Սպէրօնի 500 ֆր. ուզեց, կանխիկ առաւ եւ խոստացաւ անյապաղ յանձնել արուեստական աչք, որ ճիշտ բնականին պիտի նմանէր, տեսնողը խաբելու աստիճան, եւ Թիապարտին վէրքը կատարելապէս պիտի ծածկէր։ Բիէռ յետոյ գնեց իտալերէն քերականութիւն մը և բառարան մը, եւ հիւանդանոց գնաց, ուր Պալտօնի առաջին դասը տուաւ իրեն։

Բիէռի եւ Պալտօնիի տեսակցութենէն ի վեր տարի մը անցած էր։ Միականին հիմա Ճենովացիի մը պէս կ'խօսէր իտալերէնը, եւ Ճուլիօ Պալտօնիի վարդապետութիւններով սնած, անոր գաղափարներուն և անոր ամէնէն վարպետ ծրագիրներուն տիրացած, կը պատրաստուէր զարհուրելի հակառակորդ մ'ըլլալ Բարիզեան ընկերութեան համար երբ նոր ձեւի մը տակ հոն մըտնէր։ Մալբէրգիւիի հետ կ'թղթակցէր դատական նախարարութեան մօտ իրեն համար բարեխօսելու պաշտօնակին տակ։ Պլանշ կ'մեծնար, կ'գրէր իր նախկին մեղսակիցը։ Ուշիմ ու գեղանի աղջիկ մը կ'ըլլար, բայց բնութիւնն անհնազանդելի կ'երևէր։ Բիէռ Բառնօ տակաւին եօթն ամիս ունէր ազատ արձակուելու։ Թիապարտը տենդագին անհամբերութեամբ կ'սպասէր այդ ժամուն։ Ճուլիօ Պալտօնիի վիճակը կայուն էր, ի մեծ զարմանս բժիշկներուն։ Իրաւ է թէ բարւոքում չկար, բայց անդամալուծութիւնը չէր յառաջդիմեր եւ այս անբացատրելի ... մէջ հիւանդին կեանքը կրնար երկարիլ։ Իտալացին համար ալ կ'մօտենար ազատ արձակուելու ժամը, որ մտահոգութիւն կ'պատճառէր իր ապագայ ժառանգորդին։ Պալտօնի իր պատիժին պայմանաժամը պիտի աւարտէր հինգ ամիսէն։ Երբ Թիարանէն մեկնէր, Բիէռ Բառնօ տակաւին երկու ամիս պիտի մնար հոն։ Ո՛վ գիտէ թէ Պալտօնի ամէն յոյսի եւ հաւանականութեան հակառակ բժշկուելով, իր հարստութիւնը պիտի չվայելէր և իր ապագայ ծրագիրները պիտի չգործադրէր առանձին։ Մէկ խօսքով, Բիէռի մտահոգութիւնները կ'աւելնային չարաթներուն և ամիսներուն հետ։ Իւրպէն Սպէրօնի իր աշխատութիւնն աւարտած ըլլալով, միականին փարձած էր կեղծ աչքն որ երբեմն երբեւէ ... պիտի տար դէմքին։ Այդ աչքը գլուխ գործոց մ'էր, եւ փայլի ու թափանցկութեան մասին կրնար մրցիլ իրական աչքի մը հետ։

Օգոստոս ամիսն սկսած էր։ Ամէն տարի, այդ ամսուն, քանի կ'մօտենար 15ը, Թիարանի հիւրերը տարտամ յոյս մը կ'ունենային, որովհետեւ այդ միջոցին էր որ ներում կ'շնորհուէր իրենց պատիժին երկու երրորդը լրացնողներուն։ Օգոստոս 15ի առտուն, Թիարանին Տնօրէնը, որ առջի օր ստացած էր ներման հրամանագիրը, անձամբ հիւանդանոց գնաց։ Այցելութեան առթն էր։ Բժշկապետը, իր աշակերտներուն հետ, կ'մօտենար իւրաքանչիւր հիւանդի, անոր վիճակը կ'հարցնէր եւ կ'հրամայէր շարունակել կամ փոխել դարմանը։ Տնօրէնին եւ իր քարտուղարին մուտքն ընդմիջեց բժշկական այցելութիւնը։ Անկողնին պառկած թիապարտներն հասկցան Տնօրէնին ներկայութեան պատճառն և գրէթէ ամէնուն սիրտն ալ սկսաւ թռթռալ։ Ամէն մարդ կ'յուսար թէ ինք ալ բաժին պիտի ունենար։ Միայն Իտալացին յուզուած չէր զգար։ Դիտելով պաշտպան չունենալը, չէր կարծեր որ յոյսի ճառագայթ մը ցոլանար իր տխուր կեանքին վրայ որու վախճանը մօտ էր։ Տնօրէնը, առաջին սրահին մէջտեղը կեցած, քարտուղարին ձեռքէն թուղթ մ'առաւ եւ բարձրաձայն ըսաւ.—Ճուլիօ Պալտօնի։

Իր անունին արտասանուելին իմանալով, անդամալոյծը ցնցուեցաւ։ Սարսուռ մ'անցաւ անշարժ անդամներուն վրայէն։ Ամէնէն սոսկալի յուզումը գրաւեց զինք։ Խուարը, որ կ'շրջապատէր զինք, պիտի լուսաւորուէ՞ր յանկարծ։ Այս մարդը, որ մահուան միայն կ'սպասէր, յոյս առաւ։ Տակաւին ողջ էր, և անշուշտ ներում բերած էին իրեն։ Անցեալը, ներկան, անողոք հիւանդութիւնն և մերձաւոր վախճանը, ամէն բան մոռցաւ և ապագան երեւցաւ իրեն լուսապսակի մը մէջէն։ Ցանկարծ անկողնին վրայ նստաւ անսպասելի ուժով մը, որու վրայ ամէն մարդ զարմացաւ, և պատասխանեց.—Ճուլիօ Պալտօնին ես եմ։

Ներկաներէն միայն դէմքը կապարի գոյն առաւ։ Ձեռքերը դալարուեցան և խուլ հեծեծանք մը թռաւ կուրծքէն։ Բիէռ Բառնօն էր։ Սրտը կ'ցնցէր։ Աշխատանքով շինած շէնքը կ'փլէր։ Սրթա՜ն բարով հարստութիւն, Նոր կեանք, ամէն բան վերջացաւ։ Փոխանակ կոյս անունի մը ու նոր տիտղոսի մը, փոխանակ Բարիզի մէջ անցնելու ազատ ու ճոխ կեանքի մը, ազատ արձակուած Թիապարտին յատուկ դեղին անցագիրը միայն, ոստիկանութեան հսկողութիւնը, Թշուառութիւնը, անպատուութիւնը։ Ի՛նչ անկում։

Տնօրէնն անկողնին մօտեցաւ.—Ճուլիօ Պալտօնին դո՞ւք էք, ըսաւ։

=Այո՛։

—Կառք նահանգին Եղեռնադատ Ատեանին կողմէ եօթն տարուան չըթայակապ աշխատութեան դատապարտուած, և 1317 թիւով Դուլօնի Թիարանը ղրկուած։

=Այո՛, կրկնեց Իտալացին։

—Բարի լուր մը կ'բերեմ ձեզ։ Տէրութիւնն հաճեցաւ ներում շնորհել ձեզ։

Պալտօնի, ուրախութեան առաջին շարժումէն ետքը, խորհրդածութիւն ըրած էր։ Տխուր ժպիտ մը ծրագրուեցաւ շրթներուն վրայ։—Երախտագէտ եմ, ըսաւ, ինչպէս որ պարտականութիւնս է, բայց, աւա՛ղ, ներումը շատ ուշ կուգայ։ Երկու սրունքներս անդամալուծուած են և բժշկուելու յոյս չունիմ։ Թիարանն աւելի նախամեծար կ'սեպեմ։

Տնօրէնը բժշկապետին դարձաւ և հարցուց.—Տոքթո՛ր, այս մարդուն վիճակն ըսածին չափ ծա՞նր է։

=Անշուշտ, պատասխանեց բժիշկը։ Բայց արդէն զարմանքով դիտած եմ կայուն վիճակ մը որու չէի յուսար։ Անկարելի չէ որ այս բարի լուրն հակազդեցութիւն մը չգործէ և չյաղթէ հիւանդութեան զօր Գիտութիւնն անկարող է բուժելու։

—Ըսել է յոյս կա՞յ։

=Այո՛։ Բնութիւնն հրաշքներ կը գործէ։

—Ինչպէս իմացաք, յուսահատելու բան չկայ, ըսաւ Տնօրէնը Ճուլիոյի դառնալով։ Օգտուեցէ՛ք ուրեմն ձեզ եղած շնորհէն։ Ձեր պատժոյն մնացորդ մասը շնորհուած է։ Այս ժամուս ազատ էք։ Իրիկունը կ'մեկնիք Թիարանէն։

=Բայց ո՞ւր կ'ուզէք որ երթամ, ըսաւ Պալտօնի սոսկմամբ։ Քալելու կարողութիւն չունիմ։

—Դուլօնի քաղաքային հիւանդանոցը կ'տանին ձեզ ուր կ'սպասէք ձեր ապաքինութեան։

=Կամ մահուան, պատասխանեց Իտալացին դառնութեամբ։ Հոս պահեցէք զիս։

—Իրաւունք չունիմ։ Կ'հասկնաք։

=Այո՛, կ'հասկնամ։ Բայց այդ շնորհը նոր պատիժ մ'է։ Ազատութիւնը տանջանք մը պիտի ըլլայ ինձ համար։

—Ազգական ունի՞ք։

=Ո՛չ։

—Կ'փափաքի՞ք ձեր երկիրը փոխադրուիլ։

=Ո՛չ, բայց քանի որ բացարձակապէս պէտք է հոսկէ մեկնիլս, կրնա՞մ ուզած տեղս ընտրել։

(Շար.) Թարգ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ